

2024/1203

30.4.2024.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2024/1203

(2024. gada 11. aprīlis),

kas paredz noteikumus par vides krimināltiesisko aizsardzību un aizstāj Direktīvas 2008/99/EK un 2009/123/EK

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 83. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc legīslatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Ievērojot Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3. panta 3. punktu un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 191. pantu, Savienība ir apņēmusies nodrošināt augstu vides kvalitātes aizsardzības un uzlabošanas līmeni. Kā izriet no LES 3. panta 3. punktā un LESD 191. panta, vide tās plašā nozīmē būtu jāaizsargā, aptverot visus dabas resursus, tostarp gaisu, ūdeni, augsni, ekosistēmas, tostarp ekosistēmu pakalpojumus un funkcijas, un savvaļas faunu un floru, tostarp dzīvotnes, kā arī dabas resursu nodrošinātos pakalpojumus.
- (2) Ievērojot LESD 191. panta 2. punktu, Savienības vides rīcībspolitikai jātiecas panākt augstu aizsardzības līmeni, ņemot vērā dažādo Savienības reģionu stāvokļa atšķirības. Minētās rīcībspolitikas pamatā jābūt piesardzības principam un principiem, ka ir jārikojas preventīvi, ka prioritārā kārtā kaitējums videi būtu jālabo, novēršot tā cēloni, un ka maksā piesārņotājs. Tā kā noziegumi pret vidi skar arī pamattiesības, cīņa pret tiem Savienības līmenī ir izšķirīgi svarīga minēto tiesību aizsardzības nodrošināšanā.
- (3) Pret vidi pastrādāto noziedzīgo nodarījumu skaita pieaugums un to sekas, kas mazina Savienības vides tiesību aktu rezultativitāti, Savienībā pastāvīgi raisa bažas. Šādu noziedzīgo nodarījumu ietekme arvien biežāk sniedzas pāri to dalībvalstu robežām, kurās tie ir izdarīti. Šādi noziedzīgie nodarījumi rada apdraudējumu videi, tādēļ uz tiem ir pienācīgi un iedarbīgi jāreaģē, savukārt tam bieži ir nepieciešama rezultatīva pārrobežu sadarbība.
- (4) Pašreizējie noteikumi par sodiem, ko paredz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/99/EK ⁽³⁾ un Savienības vides nozaru tiesību akti, ir izrādījušies nepietiekami, lai panāktu atbilstību Savienības vides aizsardzības tiesību aktiem. Šāda atbilstība būtu jāstiprina, paredzot iedarbīgus, samērīgus un atturošus kriminālsodus, kas atbilst nodarījumu smagumam un kas var paust lielāku sabiedrisko nosodījumu kā administratīvo sodu izmantošana. Lai nepieļautu prettiesisku rīcību, kas kaitē videi, un atturētu no tās, izšķirīgi svarīga ir krimināltiesību un administratīvo tiesību komplementaritāte.

⁽¹⁾ OV C 290, 29.7.2022., 143. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2024. gada 27. februāra nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2024. gada 26. marta lēmums.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/99/EK (2008. gada 19. novembris) par vides krimināltiesisko aizsardzību (OV L 328, 6.12.2008., 28. lpp.).

- (5) Direktīvā 2008/99/EK iekļautais noziedzīgu nodarījumu pret vidi saraksts būtu jāpārskata un būtu jāpievieno papildu noziedzīgi nodarījumi, kuru pamatā ir visnopietnākie Savienības vides tiesību aktu pārkāpumi. Būtu jāpastiprina sodi, lai palielinātu to atturošo ietekmi, un būtu jāuzlabo noziedzīgu nodarījumu pret vidi atklāšanas, izmeklēšanas, kriminālvajāšanas un iztiesāšanas rezultativitāte.
- (6) Dalībvalstīm būtu jānosaka kriminālatbildība par konkrētu prettiesisku rīcību, jānodrošina lielāka precizitāte attiecībā uz konkrētu noziedzīgu nodarījumu definēšanu un jāaskaņo sodu veidi un līmeņi.
- (7) Ja nav pildīts juridisks pienākums rīkoties, šāda bezdarbība vidi un cilvēka veselību var ietekmēt tikpat nelabvēlīgi kā aktīvi kaitējoša rīcība. Tāpēc noziedzīga nodarījuma definīcijai šajā direktīvā būtu jāaptver attiecīgi gan darbība, gan bezdarbība.
- (8) Dalībvalstīm savos tiesību aktos būtu jāparedz kriminālsodi par smagiem Savienības vides aizsardzības tiesību aktu pārkāpumiem. Kopējās zivsaimniecības politikas satvarā Savienības tiesību akti paredz visaptverošu noteikumu kopu attiecībā uz kontroli un izpildes panākšanu saskaņā ar Padomes Regulām (EK) Nr. 1224/2009⁽⁴⁾ un (EK) Nr. 1005/2008⁽⁵⁾ smagu pārkāpumu gadījumā, tostarp pārkāpumus, kas rada kaitējumu jūras videi. Saskaņā ar minēto noteikumu kopu dalībvalstis var izvēlēties izmantot administratīvos sodus vai kriminālsodus vai abus. Saskaņā ar Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumu "Eiropas zaļais kurss" un 2020. gada 20. maija paziņojumu "ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu" konkrētas ar nodomu izdarītas prettiesiskas darbības, uz kurām attiecas Regula (EK) Nr. 1224/2009 un Regula (EK) Nr. 1005/2008, būtu jānosaka par noziedzīgiem nodarījumiem.
- (9) Lai saskaņā ar šo direktīvu rīcība būtu noziedzīgs nodarījums pret vidi, tai vajadzētu būt prettiesiskai. Lai rīcība būtu prettiesiska, tai vajadzētu pārkāpt Savienības tiesību aktus, kas palīdz sasniegt vienu no Savienības vides rīcībpolitikas mērķiem, kā noteikts LESD 191. panta 1. punktā, neatkarīgi no šādu Savienības tiesību aktu juridiskā pamata, kas varētu būt, piemēram, LESD 91., 114., 168. vai 192. pants, vai pārkāpt dalībvalsts normatīvajos vai administratīvajos aktos vai lēmumos, ko pieņēmusi dalībvalsts kompetenta iestāde un kas šādu Savienības tiesību aktus īsteno. Šajā direktīvā būtu jānosaka, kāda prettiesiska rīcība varbūt noziedzīgs nodarījums, kā arī attiecīgā gadījumā būtu jānosaka kvantitatīvs vai kvalitatīvs sliekšnis, kuram jābūt sasniegtam, lai šāda rīcība būtu noziedzīgs nodarījums. Šādai rīcībai vajadzētu būt noziedzīgam nodarījumam tad, ja tā izdarīta ar nodomu, un dažos gadījumos arī tad, ja tā izdarīta vismaz rupjas neuzmanības dēļ. Konkrētāk, prettiesiskai rīcībai, kas izraisa cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus, būtisku kaitējumu videi vai ievērojamu būtisku kaitējuma videi risku vai ko citādi uzskata par īpaši kaitīgu videi, arī vajadzētu būt noziedzīgam nodarījumam, ja tā izdarīta vismaz rupjas neuzmanības dēļ. Dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt stingrākus krimināltiesību noteikumus.
- (10) Rīcībai vajadzētu būt prettiesiskai pat tad, ja tā notiek ar kompetentas dalībvalsts iestādes izdotu atļauju, bet šāda atļauja ir iegūta krāpnieciski vai korupcijas, izspiešanas vai piespiešanas ceļā. Turklāt, šādas atļaujas esamībai nebūtu jāliedz tās turētāju saukt pie kriminālatbildības, ja atļauja acīmredzami pārkāpj attiecīgās materiālās juridiskās prasības. Raksturojums "acīmredzami pārkāpj materiālās juridiskās prasības" būtu jāinterpretē tā, ka tas norāda uz acīmredzamu un būtisku attiecīgo materiālo juridisko prasību neizpildi, un tā mērķis nav ietvert procedūras noteikumu vai nelielu atļaujas elementu pārkāpumus. Tas nepārceļ atļaujas likumīguma nodrošināšanas pienākumu

⁽⁴⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 1224/2009 (2009. gada 20. novembris), ar ko izveido Savienības kontroles sistēmu, lai nodrošinātu atbilstību kopējās zivsaimniecības politikas noteikumiem, un groza Regulas (EK) Nr. 847/96, (EK) Nr. 2371/2002, (EK) Nr. 811/2004, (EK) Nr. 768/2005, (EK) Nr. 2115/2005, (EK) Nr. 2166/2005, (EK) Nr. 388/2006, (EK) Nr. 509/2007, (EK) Nr. 676/2007, (EK) Nr. 1098/2007, (EK) Nr. 1300/2008 un (EK) Nr. 1342/2008, un atceļ Regulas (EEK) Nr. 2847/93, (EK) Nr. 1627/94 un (EK) Nr. 1966/2006 (OV L 343, 22.12.2009., 1. lpp.).

⁽⁵⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 1005/2008 (2008. gada 29. septembris), ar ko izveido Kopienas sistēmu, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju, un ar ko groza Regulas (EEK) Nr. 2847/93, (EK) Nr. 1936/2001 un (EK) Nr. 601/2004, un ar ko atceļ Regulas (EK) Nr. 1093/94 un (EK) Nr. 1447/1999 (OV L 286, 29.10.2008., 1. lpp.).

no kompetentajām iestādēm uz tirgus dalībniekiem. Turklāt, ja ir vajadzīga atļauja, tas, ka atļauja ir likumīga, neliedz pret atļaujas turētāju sākt kriminālprocesu, ja minētais atļaujas turētājs nepilda visus ar atļauju saistītos pienākumus vai citus attiecīgus juridiskos pienākumus, uz ko atļauja neattiecas.

- (11) Turklāt ir jānodrošina, ka tirgus dalībnieki veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai ievērotu normatīvos un administratīvos noteikumus par vides aizsardzību, kuri piemērojami, kad tie veic attiecīgo darbību, tostarp pildot savus pienākumus, kā noteikts piemērojamos Savienības un valstu tiesību aktos, saistībā ar procedūrām, kas reglamentē spēkā esošo atļauju grozījumus vai to atjauninājumus. Tam būtu jāattiecas arī uz atļaujas turētāja pienākumiem šādu atļauju atjaunināt un atjaunot.
- (12) Attiecībā uz šajā direktīvā definētajiem nodarījumiem un sodiem jēdziens "juridiskas personas" būtu jāsaprot tā, ka tas neietver valstis vai publiskas struktūras, kuras īsteno valsts varu, vai publiskas starptautiskās organizācijas. Tā kā šī direktīva nosaka minimālos noteikumus, dalībvalstis var pieņemt stingrākus noteikumus, tostarp noteikumus par publisku iestāžu kriminālatbildību.
- (13) Dažiem šajā direktīvā definētajiem noziedzīgiem nodarījumiem ir noteikts kvalitatīvs sliekšnis, kas jāpārsniedz, lai rīcība būtu noziedzīgs nodarījums, proti, tas, ka šāda rīcība izraisa cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai būtisku kaitējumu gaisa, ūdens vai augsnes kvalitātei, ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem. Lai pēc iespējas pilnīgi aizsargātu vidi, minētais kvalitatīvais sliekšnis būtu jāsaprot plašā nozīmē, attiecīgā gadījumā ar to saprotot arī būtisku kaitējumu faunai un florai, dzīvotnēm un dabas resursu un ekosistēmu nodrošinātajiem pakalpojumiem, kā arī ekosistēmu funkcijām. Ar jēdzienu "ekosistēma" būtu jāsaprot dinamisks augu, dzīvnieku, sēņu un mikroorganismu sabiedrību un to nedzīvās vides komplekss, kurš mijiedarbojas kā funkcionāla vienība, un tam būtu jāietver dzīvotņu veidi, sugu dzīvotnes un sugu populācijas. Ekosistēmas jēdzienam būtu jāietver arī ekosistēmu pakalpojumi, ar kuriem ekosistēma tieši vai netieši veicina cilvēku labbūtību, un ekosistēmas funkcijas, kas attiecas uz dabiskiem ekosistēmā noritošiem procesiem. Mazākas vienības, piemēram, bišu ligzda, skudru pūznis vai celms, var būt ekosistēmas daļa, bet šajā direktīvā pašas par sevi tās nebūtu jāuzskata par ekosistēmām.
- (14) Šajā direktīvā jēdziens "kaitējums" būtu jāsaprot plašā nozīmē, proti, tā, ka tas ietver jebkāda veida fizisku kaitējumu personai, tostarp izmaiņas ķermeņa funkcijā vai šūnu struktūrā, īslaicīgu, hronisku vai letālu slimību, ķermeņa darbības traucējumus vai citādu fiziskās veselības pasliktināšanos, izņemot psihoemocionālo veselību.
- (15) Dažādu veidu enerģijas, piemēram, siltuma, siltumenerģijas avotu, trokšņa, arī zemūdens trokšņa, un citu akustiskās enerģijas avotu, vibrācijas, elektromagnētiskā lauka, elektrības vai gaismas, ievadīšana vidē var izraisīt būtisku kaitējumu gaisa, ūdens vai augsnes kvalitātei vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem, vai cilvēku nāvi vai smagus ievainojumus. Enerģijas ievadīšanu vidē reglamentē dažādi Savienības vides tiesību instrumenti, piemēram, tādās jomās kā ūdens aizsardzība, jūras vide, trokšņa kontrole, atkritumu apsaimniekošana un rūpnieciskās emisijas. Ievērojot minētos instrumentus, prettiesiskai enerģijas ievadīšanai vidē vajadzētu būt noziedzīgam nodarījumam tad, ja tā izraisa vai var izraisīt būtisku kaitējumu videi vai cilvēka veselībai.
- (16) Ja šajā direktīvā definētie noziedzīgie nodarījumi attiecas uz tādām darbībām kā pieejamības nodrošināšana vai laišana tirgū, pārdošana, piedāvāšana pārdošanai vai tirdzniecība, būtu jāiekļauj arī tāda rīcība, kas veikta, izmantojot informācijas un sakaru tehnoloģijas.
- (17) Šī direktīva par noziedzīgu nodarījumu nosaka arī tāda produkta laišanu tirgū pretrunā aizliegumam vai citādi vides aizsardzības prasībai, kura plašākas izmantošanas dēļ gaisā, augsnē vai ūdenī noplūst, tiek emitēts vai ievadīts tāds materiālu, vielu, enerģijas vai jonizējošā starojuma daudzums, kas izraisa vai var izraisīt būtisku kaitējumu videi vai cilvēka veselībai. Šajā kontekstā aizliegumam vai citādi vides aizsardzības prasībai vajadzētu būt tādai, kas ir noteikta Savienības tiesību jomā, kuras viens no mērķiem vai mērķis ir aizsargāt vidi, tostarp saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti, aizsargāt cilvēka veselību, apdomīgi un racionāli izmantot dabas resursus, cīnīties pret klimata

pārmaiņām vai starptautiskā līmenī veicināt pasākumus reģionālu vai pasaules mēroga vides problēmu risināšanai. Savukārt tad, ja šāds aizliegums vai prasība ir noteikta citās Savienības tiesību jomās, kurām ir noteikti citi mērķi, piemēram, darba ņēmēju veselības un drošības aizsardzība, tajās noteiktajam noziedzīgajam nodarījumam minētā rīcība nebūtu jāietver. Šajā direktīvā "plašāka izmantošana" nozīmē apvienoto ietekmi, kad produktu izmanto vairāki lietotāji neatkarīgi no to skaita, ar noteikumu, ka rīcība izraisa vai var izraisīt kaitējumu videi vai cilvēka veselībai.

- (18) Prettiesiska atkritumu vākšana, transportēšana un apstrāde un nepietiekama šādu darbību pārraudzība un likvidēšanas vietu uzraudzība pēc slēgšanas, tostarp darbības, kuras veic komercaģenti vai māklēri, var postoši skart vidi un cilvēka veselību. Šādu ietekmi var izraisīt prettiesiska rīcība, kas attiecas uz kaitīgiem farmaceitisko produktu, narkotisko vielu, tostarp sastāvdaļu narkotisko vielu ražošanai, un ķīmikāliju atkritumiem, skābes vai bāzes saturošiem atkritumiem vai atkritumiem, kuri satur toksīnus, smagos metālus, eļļas, taukus, elektriskajiem un elektroniskajiem atkritumiem, nolietotiem transportlīdzekļiem un plastmasas atkritumiem. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka prettiesiska atkritumu apsaimniekošana ir noziedzīgs nodarījums, ja šāda rīcība attiecas uz bīstamiem atkritumiem ievērojamā daudzumā vai attiecas uz citiem atkritumiem un šādi citi atkritumi izraisa vai var izraisīt būtisku kaitējumu videi vai cilvēka veselībai.
- (19) Attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu, ko šī direktīva nosaka saistībā ar kuģu pārstrādi, kas ietilpst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1257/2013 ⁽⁶⁾ darbības jomā, jānorāda, ka pašreiz saskaņā ar Savienības tiesību aktiem minētajā regulā noteiktie pienākumi attiecas tikai uz kuģu īpašniekiem, kā tie definēti minētajā regulā.
- (20) Lai novērtētu, vai tāda attiecīga produkta vai tādas attiecīgas pirmpreces daudzums, kas saistīta ar atmežošanu vai meža degradāciju, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2023/1115 ⁽⁷⁾ ir nenozīmīgs, dalībvalstis varētu ņemt vērā, piemēram, attiecīgās pirmpreces vai produkta daudzumu, kurš izteikts neto masā vai attiecīgā gadījumā tilpumā vai kā vienību skaits, vai to, vai attiecīgās darbības mērogs ir nenozīmīgs. Šādā novērtējumā dalībvalstis attiecīgā gadījumā varētu ņemt vērā arī citus šajā direktīvā uzskaitītos elementus attiecībā uz dažiem noziedzīgiem nodarījumiem, tostarp attiecīgo sugu saglabāšanās stāvokli vai vides atjaunošanas izmaksas.
- (21) Noziedzīgajiem nodarījumiem, kas saistīti ar šajā direktīvā uzskaitīto rīcību, kas izdarīta ar nodomu, var būt katastrofālas sekas, piemēram, plaša mēroga piesārņojums, rūpnieciskas avārijas ar smagu ietekmi uz vidi un liela mēroga meža ugunsgrēki. Ja šādos nodarījumos tiek iznīcināta vai plaši un būtiski izpostīta ievērojama lieluma vai vidiskās vērtības ekosistēma vai dzīvotne aizsargājamā teritorijā, vai tiek radīts gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātes neatgriezenisks vai ilgs plašs un būtisks kaitējums, šādiem nodarījumiem, kas noved pie šādām katastrofālām sekām, vajadzētu būt kvalificētiem noziedzīgiem nodarījumiem un līdz ar to jānodrošina sodu salīdzinājumā ar sodiem, kas piemērojami par citiem šajā direktīvā definētiem noziedzīgiem nodarījumiem. Minētie kvalificētie noziedzīgie nodarījumi var ietvert rīcību, kura ir pielīdzināma "ekocīdam", uz ko jau attiecas dažu dalībvalstu tiesību akti un kas tiek apspriests starptautiskos forumos.
- (22) Ja rīcība saskaņā ar šo direktīvu ir noziedzīgs nodarījums tikai tad, ja tā attiecas uz tādu nenozīmīgu daudzumu, kas pārsniedz regulatīvo sliekšni vai vērtību vai obligāto parametru, tad, nolūkā novērtēt, vai ir pārsniegts minētais regulatīvais sliekšnis vai vērtība, vai cits obligāts parametrs, šādā novērtējumā cita starpā būtu jāņem vērā materiāla vai vielas bīstamība un toksiskums – jo bīstamāks vai toksiskāks ir materiāls vai viela, jo minētais sliekšnis, vērtība vai cits parametrs tiks sasniegts ātrāk, un īpaši bīstamu un toksisku vielu vai materiālu gadījumā pat ļoti neliels daudzums var izraisīt būtisku kaitējumu videi vai cilvēka veselībai.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1257/2013 (2013. gada 20. novembris) par kuģu pārstrādi un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1013/2006 un Direktīvu 2009/16/EK (OV L 330, 10.12.2013., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1115 (2023. gada 31. maijs), ar ko paredz noteikumus par to, kā Savienības tirgū darīt pieejamas un kā eksportēt no Savienības konkrētas ar atmežošanu un meža degradāciju saistītas pirmpreces un izstrādājumus, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 995/2010 (OV L 150, 9.6.2023., 206. lpp.).

- (23) Klimata pārmaiņu paātrināšanās, biodaudzveidības izzušana un vides degradācija kopā ar taustāmiem to postošās ietekmes piemēriem ir noveduši pie tā, ka zaļā pārkārtošanās ir mūsu laika galvenais mērķis un paaudžu vienlīdzības jautājums. Ja šajā direktīvā, lai definētu noziedzīgus nodarījumus, izmanto terminus, kas Savienības vides tiesību aktos definēti, lai aprakstītu prettiesisku rīcību, šādi termini būtu jāsaprot to attiecīgo Savienības tiesību aktu definīciju nozīmē, uz kuriem attiecas šī direktīva. Šai direktīvai būtu jāaptver arī jebkādi Savienības tiesību akti, kas groza tos noteikumus vai prasības, kuras ir relevantas tādas prettiesiskas rīcības aprakstīšanai, kas ietilpst šajā direktīvā definēto noziedzīgo nodarījumu jomā. Šādu grozošo Savienības tiesību aktu izstrādē būtu lietderīgi iekļaut atsauci uz šo direktīvu. Tomēr, ja Savienības vides tiesību aktos tiek noteikti tādi jauni prettiesiskas rīcības veidi, kuri vēl nav iekļauti šajā direktīvā definēto nodarījumu jomā, šī direktīva būtu jāgroza, lai šādus jaunus prettiesiskas rīcības veidus iekļautu tā jomā.
- (24) Neskarot minēto šīs direktīvas dinamisko raksturu, Komisijai būtu regulāri un vajadzības gadījumā jāizsver, vai ir nepieciešams grozīt tādas rīcības aprakstu šajā direktīvā, kas saskaņā ar šo direktīvu var būt noziedzīgs nodarījums. Komisijai būtu jāizvērtē arī nepieciešamība definēt citus noziedzīgus nodarījumus, ja Savienības vides tiesību aktos tiek ieviesti tādi jauni prettiesiskas rīcības veidi, kas vēl nav iekļauti šīs direktīvas darbības jomā.
- (25) Šajā direktīvā būtu jāparedz papildināms tādu elementu saraksts, kas būtu jāņem vērā, kompetentajām iestādēm attiecīgā gadījumā novērtējot, vai ir sasniegti kvalitatīvie un kvantitatīvie sliekšņi, ko izmanto noziedzīgu nodarījumu pret vidi definēšanai. Šādam sarakstam būtu jāveicina saskanīga šīs direktīvas piemērošana un rezultatīvāka noziegumu pret vidi apkarošana, kā arī jānodrošina juridiskā noteiktība. Tomēr šādiem novērtēšanas elementiem vai to piemērošanai nevajadzētu pārmērīgi apgrūtināt noziedzīgu nodarījumu atklāšanu, izmeklēšanu, kriminālvajāšanu vai iztiesāšanu.
- (26) Ja šī direktīva paredz, ka prettiesiska rīcība ir noziedzīgs nodarījums tikai tad, ja tā ir izdarīta ar nodomu un izraisa cilvēka nāvi, jēdziens “nodoms” būtu jāinterpretē saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ņemot vērā attiecīgo Eiropas Savienības Tiesas (“Tiesa”) judikatūru. Tāpēc šīs direktīvas nolūkos ar “nodomu” varētu saprast nodomu izraisīt cilvēka nāvi vai tas varētu aptvert arī situāciju, kurā pārkāpējs, pat nevēloties izraisīt cilvēka nāvi, tomēr pieņem varbūtību, ka var to izraisīt un rīkojas vai atturas no rīcības brīvprātīgi un neizpildot kādu konkrētu pienākumu, tādējādi izraisot cilvēka nāvi. Tāda pati izpratne par jēdzienu “nodoms” būtu jāpiemēro gadījumos, kad šajā direktīvā aprakstītā prettiesiskā rīcība, kas veikta ar nodomu, izraisa smagu cilvēka ievainojumu vai iznīcina ievērojama lieluma vai vidiskās vērtības ekosistēmu vai dzīvotni aizsargājamā teritorijā vai rada tai neatgriezenisku vai ilgu plašu un būtisku kaitējumu, vai rada neatgriezenisku vai ilgu plašu un būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei.
- (27) Attiecībā uz šajā direktīvā definētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem jēdziens “rupja neuzmanība” būtu jāinterpretē saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ņemot vērā attiecīgo Tiesas judikatūru. Šī direktīva neprasa jēdzienu “rupja neuzmanība” valsts tiesību aktos ieviest attiecībā uz katru noziedzīga nodarījuma elementu, piemēram, turēšanu īpašumā, pārdošanu vai piedāvāšanu pārdošanai, laišanu tirgū un līdzīgiem elementiem. Šādos gadījumos dalībvalstīm ir iespējams nolemt, ka jēdziens “rupja neuzmanība” ir relevantis tādiem noziedzīga nodarījuma elementiem kā aizsardzības statuss, “niecīgs daudzums” vai “varbūtība”, ka rīcība var izraisīt būtisku kaitējumu.
- (28) Kriminālprocesā un tiesas procesos būtu pienācīgi jāņem vērā tādu organizētu noziedzīgu grupu iesaiste, kuras darbojas veidā, kas negatīvi ietekmē vidi. Kriminālprocesā par noziegumiem pret vidi būtu jāskata korupcija, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, kibernetizācija un dokumentu viltošana un – uzņēmējdarbības aspektā – pārkāpēja nodoms maksimāli palielināt peļņu vai ietaupīt izdevumus. Šādi noziegumi bieži vien ir savstarpēji saistīti ar smagiem noziegumiem pret vidi, tāpēc ar tiem nevajadzētu strādāt izolēti. Tie jo īpaši mēdz nodarīt būtisku kaitējumu videi un cilvēka veselībai, tostarp postoši ietekmēt dabu un vietējās kopienas. Turklāt, īpašas bažas rada tas, ka daži noziedzīgi nodarījumi pret vidi tiek pastrādāti, kompetentajām pārvaldības iestādēm vai amatpersonām savu sabiedrisko pienākumu izpildē tos piecīšot vai pat aktīvi atbalstot. Dažos gadījumos tas var izpausties pat kā

korupcija. Šādas rīcības piemēri ir acu pievēršana vai klusēšana par vides tiesību aktu pārkāpumiem pēc inspekcijām, apzināta inspekciju vai kontroles pasākumu neveikšana, piemēram, attiecībā uz to, vai atļaujas turētājs ievēro atļaujas nosacījumus, atbalsta rezolūcijas vai balsojums par nelikumīgu licenču piešķiršanu vai viltotu vai nepatiesi labvēlīgu ziņojumu izdošana.

- (29) Jāsoda būtu arī kūdišana uz ar nodomu izdarītu noziedzīgu nodarījumu, tā atbalstīšana un līdzdalība tajā. Par noziedzīgu nodarījumu būtu jāuzskata arī ar nodomu izdarīts mēģinājums izdarīt noziedzīgu nodarījumu, kas izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai kas izraisa vai var izraisīt būtisku kaitējumu videi, vai kas citu iemeslu dēļ tiek uzskatīts par īpaši kaitīgu. Jēdziens “mēģinājums” tiek interpretēts saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Attiecībā uz šajā direktīvā definēto noziedzīgo nodarījumu, kas saistīts ar projekta īstenošanu bez attīstības piekrišanas, ņemot vērā to, ka projekta īstenošana jāsaprot kā tāda, kas ietver šāda projekta īstenošanas sākumu, piemēram, darbu sākšanu nolūkā sagatavot augsni būvniecībai vai citiem darbiem, kas var ietekmēt vidi, šajā direktīvā minētais nodarījums nav iekļauts starp noziedzīgiem nodarījumiem, kuru mēģinājums būtu sodāms kā noziedzīgs nodarījums.
- (30) Sodiem par šajā direktīvā definētajiem noziedzīgiem nodarījumiem vajadzētu būt iedarbīgiem, atturošiem un samērīgiem. Šajā nolūkā attiecībā uz fiziskām personām būtu jānosaka minimālais maksimālā brīvības atņemšanas termiņa ilgums. Šajā direktīvā paredzētie maksimālie brīvības atņemšanas termiņi par noziedzīgiem nodarījumiem, kurus izdarījušas fiziskas personas, būtu jāattiecinā vismaz uz vissmagākajiem šādu nodarījumu veidiem. Visu dalībvalstu krimināltiesību sistēmās ir noteikumi par nonāvēšanu, kas izdarīta ar nodomu vai rupjas neuzmanības dēļ. Dalībvalstīm vajadzētu varēt minētos vispārīgos noteikumus, tostarp noteikumus par atbildību pastiprinošiem apstākļiem, izmantot, kad tās transponē šīs direktīvas noteikumus par noziedzīgiem nodarījumiem, kas izraisa cilvēka nāvi, neatkarīgi no tā, vai tie izdarīti ar nodomu vai rupjas neuzmanības dēļ.
- (31) Papildu sodi vai pasākumi bieži vien tiek uzskatīti par iedarbīgākiem nekā finanšu sodi, jo īpaši attiecībā uz juridiskām personām. Tādēļ attiecīgajos kriminālprocesos vajadzētu būt iespējai piemērot papildu sodus vai pasākumus. Minētie sodi vai pasākumi varētu ietvert pienākumu atjaunot vidi, aizliegumu piekļūt publiskajam finansējumam, tostarp iepirkuma procedūrām, dotācijām un koncesijām, kā arī atļauju atsaukšanu. Tas neskar tiesnešu un tiesu rīcības brīvību kriminālprocesā piemērot citus pienācīgus papildu sodus konkrētajās lietās.
- (32) Papildu sodi vai pasākumi, neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/35/EK⁽⁸⁾ prasības, varētu ietvert prasību atjaunot vidi, ja kaitējums ir atgriezenisks, un prasību sniegt kompensāciju, ja kaitējums ir neatgriezenisks vai pārkāpējs šādu atjaunošanu nespēj veikt.
- (33) Ciktāl rīcība, kas ir noziedzīgs nodarījums pret vidi, kā definēts šajā direktīvā, ir attiecināma uz juridiskām personām, šādas juridiskās personas būtu jāsauc pie atbildības par šādu nodarījumu. Lai sasniegtu šīs direktīvas mērķus, dalībvalstīm, kuru tiesību aktos ir paredzēta juridisku personu kriminālatbildība, būtu jānodrošina, ka to tiesību akti paredz iedarbīgus, atturošus un samērīgus kriminālsodu veidus un līmeņus, kā noteikts šajā direktīvā. Lai sasniegtu šīs direktīvas mērķus, dalībvalstīm, kuru tiesību akti juridisku personu kriminālatbildību neparedz, būtu jānodrošina, ka to tiesību akti paredz iedarbīgus, atturošus un samērīgus nekrimināltiesiskus sodu veidus un līmeņus, kā noteikts šajā direktīvā. Maksimālie to naudas sodu līmeņi, kuri šajā direktīvā paredzēti par tajā definētajiem noziedzīgiem nodarījumiem, būtu jāattiecinā vismaz uz vissmagākajiem šādu nodarījumu veidiem. Lai nodrošinātu, ka piemērotais sods ir iedarbīgs, atturošs un samērīgs, būtu jāņem vērā attiecīgo juridisko personu rīcības smagums, kā arī individuālie, finansiālie un citi apstākļi. Dalībvalstīm būtu jāspēj noteikt naudas sodu maksimālos līmeņus vai nu kā procentuālo daļu no attiecīgās juridiskās personas kopējā globālā apgrozījuma vai kā fiksētas summas. Transponējot šo direktīvu, dalībvalstīm būtu jāizlemj, kuru no šīm abām iespējām tā izmantos.

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz vidi nodarītā kaitējuma novēršanu un atļūdzināšanu (OV L 143, 30.4.2004., 56. lpp.).

- (34) Ja attiecībā uz juridiskām personām piemērojamo naudas sodu noteikšanu dalībvalstis izvēlas izmantot juridiskas personas kopējā globālā apgrozījuma kritēriju, dalībvalstīm, būtu jāizlemj, vai minēto apgrozījumu aprēķināt, balstoties uz finanšu gadu pirms gada, kurā izdarīts noziedzīgais nodarījums, vai uz finanšu gadu pirms lēmuma par naudas soda uzlikšanu. Dalībvalstīm būtu arī jāapsver iespēja paredzēt noteikumus gadījumiem, kad naudas soda apmēru nav iespējams noteikt, balstoties uz juridiskās personas kopējo globālo apgrozījumu finanšu gadā pirms gada, kurā izdarīts noziedzīgais nodarījums, vai finanšu gadā pirms gada, kurā pieņemts lēmums par naudas soda uzlikšanu. Šādos gadījumos dalībvalstīm būtu jāspēj izmantot citus kritērijus, piemēram, kopējo globālo apgrozījumu citā finanšu gadā. Ja minētie noteikumi ietver fiksētu naudas sodu summu noteikšanu, šo summu maksimālajiem līmeņiem nebūtu obligāti jāsasniedz līmeņi, kuri šajā direktīvā noteikti kā minimālā prasība attiecībā uz fiksētās summās noteiktu naudas sodu maksimālo līmeni.
- (35) Ja dalībvalstis izvēlas izmantot fiksētās summās noteiktu naudas sodu maksimālo līmeni, šāds līmenis būtu jānosaka valsts tiesību aktos. Šādu naudas sodu augstākie līmeņi būtu jāpiemēro vissmagākajiem šajā direktīvā definētiem noziedzīgiem nodarījumiem, ko izdarījušas finansiāli spēcīgas juridiskas personas. Dalībvalstīm būtu jāspēj noteikt minēto naudas sodu augstāko līmeņu aprēķināšanas metodi, tostarp to konkrētus nosacījumus. Dalībvalstis tiek aicinātas regulāri pārskatīt fiksētās summās noteikto sodu līmeņus, ņemot vērā inflācijas līmeni un citas monetārās vērtības svārstības, saskaņā ar savos valsts tiesību aktos noteiktajām procedūrām. Dalībvalstīm, kuru valūta nav euro, maksimālie naudas sodu līmeņi būtu jānosaka savā valūtā atbilstoši līmeņiem, kuri šajā direktīvā noteikti euro tās spēkā stāšanās dienā. Minētās dalībvalstis tiek aicinātas sodu līmeņus regulāri pārskatīt, ņemot vērā arī valūtas kursa izmaiņas.
- (36) Maksimālā naudas sodu līmeņa noteikšana neskar tiesnešu un tiesu rīcības brīvību kriminālprocesā piemērot pienācīgus sodus konkrētās lietās. Tā kā šī direktīva nenosaka minimālos naudas sodu līmeņus, tiesnešiem un tiesām jebkurā gadījumā vajadzētu piemērot pienācīgus sodus, ņemot vērā attiecīgās juridiskās personas individuālos, finansiālos un citus apstākļus un rīcības smagumu.
- (37) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka krimināltiesiski vai nekrimināltiesiski sodi vai pasākumi, ko piemēro juridiskām personām, kuras sauc pie atbildības par šajā direktīvā definētiem kvalificētiem noziedzīgiem nodarījumiem, ir stingrāki nekā tie, ko piemēro par citiem šajā direktīvā definētiem noziedzīgiem nodarījumiem. Šajā nolūkā dalībvalstīm saskaņā ar saviem valsts tiesību aktiem būtu jāparedz augstāks krimināltiesisku un nekrimināltiesisku naudas sodu līmenis nekā šajā direktīvā noteiktais maksimālais naudas sodu apmērs vai citādi jāparedz bargāki sodi vai pasākumi, tostarp krimināltiesiski vai nekrimināltiesiski sodi vai pasākumi vai to kombinācija.
- (38) Tam, ka juridiskas personas tiek sauktas pie atbildības saskaņā ar šo direktīvu, nebūtu jāliedz sākt kriminālprocesu pret fiziskām personām, kas ir izdarījušas šajā direktīvā definētos noziedzīgos nodarījumus, kūdējušas uz tiem vai tajos piedalījušas. Ja ir izpildīti kriminālatbildības nosacījumi, ar šādām fiziskām personām būtu jāsaprot arī uzņēmuma valdes locekļi.
- (39) Lai palīdzētu atjaunot vidi, dalībvalstīm ir jāapsver iespēja ieviest sodus vai pasākumus, kas kalpo par alternatīvu brīvības atņemšanai.
- (40) Uzlikto sodu līmeņi būtu vēl vairāk jātuvina, un šādu līmeņu iedarbīgums būtu jāveicina, nosakot kopīgus atbildību pastiprinošus apstākļus, kas atspoguļo izdarītā noziedzīgā nodarījuma smagumu. Jēdziens "atbildību pastiprinoši apstākļi" būtu jāsaprot vai nu kā fakti, kas tiesnesim dod iespēju par vienu un to pašu noziedzīgo nodarījumu pasludināt spriedumus, kas ir stingrāki par tiem, kurus parasti pasludina, ja tādu faktu nav, vai kā iespēja kumulatīvi apvienot lietā vairākus noziedzīgus nodarījumus, lai paaugstinātu soda līmeni. Tāpēc dalībvalstīm nav pienākuma paredzēt īpašus atbildību pastiprinošus apstākļus, ja valsts tiesību akti jau paredz atsevišķus noziedzīgus nodarījumus, kam var tikt noteikti smagāki sodi.
- (41) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka vismaz viens no šajā direktīvā paredzētajiem atbildību pastiprinošajiem vai mīkstinošajiem apstākļiem tiek paredzēts kā iespējams atbildību pastiprinošs vai mīkstinošs apstākļis saskaņā ar to tiesību sistēmā piemērojamiem noteikumiem. Jebkurā gadījumā lēmums par to, vai palielināt vai samazināt sodu, ņemot vērā katras konkrētās lietas īpašos apstākļus, būtu jāatstāj tiesneša vai tiesas ziņā.

- (42) Šī direktīva būtu jāpiemēro, neskarot valsts krimināltiesību vispārējos noteikumus un principus par notiesāšanu un sodu izpildi saskaņā ar katras atsevišķās lietas konkrētajiem apstākļiem. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai noteikt vispiemērotākos papildu sodu vai pasākumu veidus. Jo īpaši, ja valsts tiesību akti paredz iespēju uzlikt pienākumu noteiktā laikposmā atjaunot vidi, ja kaitējums ir atgriezenisks, šī direktīva neprasa, lai tiesnesis vai tiesa būtu atbildīga arī par šāda pienākuma izpildes uzraudzību. Tāpat, ja kā sodu saskaņā ar valsts tiesību aktiem var piemērot atļauju atsaukšanu attiecībā uz tādu darbību veikšanu, kuru rezultātā izdarīts attiecīgais noziedzīgais nodarījums, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tiesneši vai tiesas var šādu sodu uzlikt pašas vai ka tiek informēta cita kompetenta iestāde, kas var rīkoties saskaņā ar valsts procesuālajiem noteikumiem.
- (43) Šai direktīvai nevajadzētu skart civiltiesisko atbildību saskaņā ar valsts tiesību aktiem un pienākumu saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem atlīdzināt kaitējumu, kas nodarīts konkrēta šajā direktīvā definēta noziedzīga nodarījuma rezultātā.
- (44) Tiesu nolēumos ietvertu notiesāto personu personas datu publicēšanai vajadzētu būt iespējamai tikai pienācīgi pamatotos izņēmuma gadījumos pēc katra gadījuma atsevišķas izvērtēšanas, izsverot sabiedrības intereses un notiesātās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, ko paredz attiecīgi Eiropas Savienības Pamattiesību hartas ("Harta") 7. un 8. pants. Tāpēc minēto personas datu publicēšanai vajadzētu būt iespējamai tikai smagu noziedzīgu nodarījumu gadījumos un gadījumos, kad ir vajadzīga spēcīga atturoša iedarbība. Izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, varētu ņemt vērā tādus elementus kā videi nodarītā kaitējuma smagums, fiziskām personām nodarītais kaitējums vai abus, to, vai noziedzīgais nodarījums ir izdarīts atkārtoti vienā un tajā pašā vides nozarē, un vai noziedzīgo nodarījumu ir izdarījis liels uzņēmums, kas darbojas vairākās dalībvalstīs, vai tas izdarīts tās labā un vai to izdarījis konkrētā vides nozarē svarīgs tirgus dalībnieks. Personas datu apstrādei šīs direktīvas kontekstā būtu jāatbilst piemērojamiem Savienības un valsts datu aizsardzības tiesību aktiem, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2016/679⁽⁹⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai (ES) 2016/680⁽¹⁰⁾. Minētie datu aizsardzības tiesību akti ietver pienākumu dalībvalstīm visa vai daļēja ar izdarīto noziedzīgo nodarījumu un uzliktajiem sodiem vai pasākumiem saistītā tiesas nolēmuma publicēšanā nodrošināt pienācīgus aizsardzības pasākumus attiecībā uz datu subjektu tiesībām un brīvībām. Turklāt tāda nolēmuma publicēšana, kas nosaka sodus vai pasākumus juridiskai personai, būtu jāveic, neskarot valsts noteikumus, kuri reglamentē tiesas nolēmumu anonimizāciju vai publicēšanas ilgumu.
- (45) Šajā direktīvā noteiktajam pienākumam paredzēt kriminālsodus nebūtu jāatbrīvo dalībvalstis no pienākuma valsts tiesību aktos paredzēt administratīvus sodus un citus pasākumus par Savienības vides tiesību aktu pārkāpumiem.
- (46) Dalībvalstīm saskaņā ar valsts tiesību aktiem būtu skaidri jānosaka administratīvo tiesību un krimināltiesību izpildes panākšanas tvērums attiecībā uz nodarījumiem pret vidi. Piemērojot valsts tiesību aktus, kas transponē šo direktīvu, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka kriminālsodu un administratīvo sodu piemērošanā tiek ievēroti Hartas principi, tostarp tādu procedūru aizliegums, kuras neatbilst principam *ne bis in idem*.
- (47) Turklāt tiesu un administratīvajām iestādēm dalībvalstīs būtu jābūt pieejamiem dažādiem kriminālsodiem un nekrimināltiesiskiem sodiem un citiem pasākumiem, tostarp preventīviem pasākumiem, ar ko pielāgoti, laikus, samērīgi un iedarbīgi vērsties pret dažādu veidu noziedzīgu rīcību.

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV L 119, 4.5.2016., 89. lpp.).

- (48) Ja noziedzīgiem nodarījumiem ir ilgstošs raksturs, tie būtu jāizbeidz pēc iespējas drīz. Dalībvalstis tiek mudinātas dot kompetentajām iestādēm iespēju izdot rīkojumu prettiesisko rīcību nekavējoties izbeigt vai šādu rīcību novērst.
- (49) Ja pārkāpēji ir guvuši finansiālu labumu, šādi ieguvumi būtu jākonfiscē. Dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai iesaldēto un konfiscēto peļņu un rīkus varētu pienācīgu pārvaldīt atbilstoši to veidam. Dalībvalstīm būtu jāapsver veikt tādus pasākumus, kas dotu iespēju attiecīgā gadījumā konfiscēto īpašumu izmantot, lai finansētu vides atjaunošanu vai nodarītā kaitējuma atļidzināšanu vai lai saskaņā ar valsts tiesību aktiem kompensētu vidi nodarīto kaitējumu.
- (50) Dalībvalstīm būtu jāparedz noteikumi par noilguma termiņiem, kas vajadzīgi, lai varētu rezultatīvi apkarot noziedzīgus nodarījumus pret vidi, neskarot valsts noteikumus, kuri nenosaka noilguma termiņus izmeklēšanai, kriminālvajāšanai un izpildes panākšanai. Principā noilguma termiņš sākas no noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīža. Tomēr, tā kā šī direktīva paredz minimālos noteikumus, dalībvalstis var paredzēt, ka noilguma termiņš sākas vēlāk, proti, no brīža, kad noziedzīgais nodarījums atklāts vai konstatēts, ar noteikumu, ka šāds atklāšanas brīdis ir skaidri noteikts saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Ar šo direktīvu dalībvalstīm ir atļauts noteikt īsākus noilguma termiņus, nekā paredzēts šajā direktīvā, ar noteikumu, ka tādu darbību gadījumā, kuras var precizēt saskaņā ar valsts tiesību aktiem, to tiesību sistēmās šādus īsākus noilguma termiņus ir iespējams pārtraukt vai apturēt.
- (51) Jo īpaši ņemot vērā tādu pārkāpēju mobilitāti apvienojumā ar šajā direktīvā definēto noziedzīgo nodarījumu pārrobežu raksturu un iespēju veikt pārrobežu izmeklēšanu, dalībvalstīm būtu jānosaka jurisdikcija nolūkā šādus nodarījumus apkarot iedarbīgi. Gadījumos, kad varētu rasties jurisdikcijas kolīzija, dalībvalstīm būtu jāsadarbjas ar *Eurojust*, jo īpaši, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1727⁽¹⁾. Konkrētajai dalībvalstij būtu jānosaka jurisdikcija attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kuri izdarīti uz kuģa vai gaisa kuģī, kas reģistrēts minētajā dalībvalstī vai kuģo vai lido ar tās karogu, ņemot vērā saistītos standartus atbilstoši attiecīgajām starptautiskajām konvencijām. Dalībvalstīm saskaņā ar šo direktīvu nevajadzētu būt pienākumam pirmo reizi noteikt šādu jurisdikciju attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kurus, ņemot vērā to raksturu, nevar izdarīt uz kuģa vai gaisa kuģī.
- (52) Dalībvalstīm būtu jānosaka jurisdikcija attiecībā uz šajā direktīvā definētiem noziedzīgiem nodarījumiem, ja kaitējums, kas veido daļu no noziedzīga nodarījuma sastāva, ir izdarīts to teritorijā. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem un teritorialitātes principu dalībvalsts varētu noteikt jurisdikciju attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas pilnībā vai daļēji izdarīti tās teritorijā.
- (53) Lai nodrošinātu sekmīgu vides krimināltiesību izpildes panākšanu, dalībvalstīm attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi būtu jādara pieejami kompetentajām iestādēm rezultatīvi izmeklēšanas instrumenti, piemēram, instrumenti, kas saskaņā ar to tiesību aktiem pieejami organizētās noziedzības vai citu smagu noziedzīgu nodarījumu apkarošanai, ja un ciktāl minēto instrumentu izmantošana ir piemērota un samērīga ar to noziedzīgo nodarījumu raksturu un smagumu, kā paredzēts valsts tiesību aktos. Šādi instrumenti varētu ietvert sakaru pārtveršanu, slepenu novērošanu, tostarp elektronisko novērošanu, kontrolētu piegādi, bankas kontu uzraudzību un citus finanšu izmeklēšanas rīkus. Minētie instrumenti būtu jāizmanto saskaņā ar proporcionalitātes principu un pilnībā ievērojot Hartu. Ir svarīgi ievērot tiesības uz personas datu aizsardzību.
- (54) Noziedzīgi nodarījumi pret vidi kaitē dabai un sabiedrībai. Personas, kas ziņo par Savienības vides tiesību aktu pārkāpumiem, veic sabiedrībai svarīgu darbu un sniedz būtisku ieguldījumu šādu pārkāpumu atklāšanā un novēršanā, tādējādi aizsargājot vidi un sabiedrības labklājību. Personas, kas savu darba pienākumu kontekstā sazinās ar organizāciju, bieži vien ir pirmās, kas zina par draudiem vai kaitējumu sabiedrības interesēm un vidi. Personas, kas ziņo par pārkāpumiem, sauc par "trauksmes cēlējumiem". Taču, baidoties no atriebības, potenciālie trauksmes cēlēji

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1727 (2018. gada 14. novembris) par Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*) un ar ko aizstāj un atceļ Padomes Lēmumu 2002/187/TI (OV L 295, 21.11.2018., 138. lpp.).

nereti atturas ziņot par savām bažām vai aizdomām. Šādām personām, kuras ziņo, tiek nodrošināta līdzsvarota un rezultatīva aizsardzība, kas noteikta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2019/1937⁽¹²⁾, kuras darbības jomā ir Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/99/EK un 2009/123/EK⁽¹³⁾. Pēc Direktīvu 2008/99/EK un 2009/123/EK aizstāšanas ar šo direktīvu personām, kas ziņo par Savienības vides tiesību pārkāpumiem, saskaņā ar šo direktīvu joprojām būtu jāsaņem minētā aizsardzība dalībvalstīs, kurām tā ir saistoša.

- (55) Arī personām, kas nav personas, kuras saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/1937 ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, varētu būt vērtīga informācija par potenciāliem noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi. Viņas varētu būt skartās kopienas locekles vai tādas sabiedrības locekles, kas aktīvi piedalās vides aizsardzībā. Šādām personām, kas ziņo par noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi, kā arī personām, kuras sadarbojas attiecībā uz sodu piemērošanu par šādu nodarījumu izdarīšanu, būtu jāsniedz atbalsts un palīdzība, kas vajadzīga kriminālprocesā, lai savas sadarbības dēļ viņas nenonāktu nelabvēlīgākā situācijā, bet gan tiktu atbalstītas un viņām tiktu sniegta palīdzība. Nepieciešamajiem atbalsta un palīdzības pasākumiem šādām personām vajadzētu būt pieejamiem saskaņā ar viņu procesuālajām tiesībām, kas paredzētas valsts tiesību aktos, un tiem būtu jāietver vismaz visi atbalsta un palīdzības pasākumi, kuri pieejami personām, kam ir atbilstošas procesuālās tiesības kriminālprocesā par citādiem noziedzīgiem nodarījumiem. Minētās personas saskaņā ar viņu procesuālajām tiesībām, kas paredzētas valsts tiesību aktos, būtu arī jāaizsargā no vajāšanas par ziņošanu par noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi vai par viņu sadarbību kriminālprocesā. Nepieciešamo atbalsta un palīdzības pasākumu saturs šajā direktīvā nav noteikts, un tas būtu jānosaka dalībvalstīm. Dalībvalstīm nav prasīts atbalsta un palīdzības pasākumus darīt pieejamus personām, kuras tiek turētas aizdomās vai ir apsūdzētas attiecīgā kriminālprocesa kontekstā.
- (56) Dalībvalstīm būtu jānovērtē vajadzība personām dot iespēju par noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi ziņot anonīmi, ja šāda iespēja jau nepastāv.
- (57) Tā kā kriminālprocesā daba nevar sevi pārstāvēt kā cietuši, rezultatīvas izpildes panākšanas nolūkā attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem vajadzētu būt iespējai rīkoties vides kā sabiedriskā labuma interesēs, saskaņā ar valsts tiesību aktiem un ievērojot attiecīgos procesuālos noteikumus.
- (58) Šī direktīva neprasa dalībvalstīm ieviest nekādas procesuālās tiesības attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem. Tomēr, ja šādas procesuālās tiesības attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem dalībvalstī pastāv līdzvērtīgās situācijās, kas saistītas ar noziedzīgiem nodarījumiem, izņemot tos, kas paredzēti, ievērojot šo direktīvu, piemēram, tiesības piedalīties kā civilprasītājiem, šādas procesuālās tiesības būtu jāpiešķir arī attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem tiesvedībā, kura saistīta ar šajā direktīvā definētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem pret vidi. Attiecīgās sabiedrības daļas locekļu tiesības neskar cietušo tiesības, kas izklāstītas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/29/ES⁽¹⁴⁾. Jēdzieniem "attiecīgās sabiedrības daļas locekļi" un "cietušie" būtu jāpaliek šķirti, un nebūtu jāprasa dalībvalstīm attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem piemērot cietušo tiesības. Šī direktīva neprasa dalībvalstīm attiecīgajiem sabiedrības daļas locekļiem piešķirt tādas procesuālās tiesības kriminālprocesā, kādas tās piešķir tādu kategoriju personām, kas nav attiecīgās sabiedrības daļas locekles.
- (59) Dalībvalstīm būtu jāisteno pienācīgi pasākumi, piemēram, informēšanas un izpratnes veicināšanas kampaņas, kas būtu vērstas uz attiecīgajām gan publiskā, gan privātā sektora ieinteresētajām personām, kā arī pētniecības un izglītības programmas, kuru mērķis ir samazināt noziedzību pret vidi un noziedzības pret vidi risku. Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm būtu jārīkojas sadarbībā ar šādām ieinteresētajām personām. Šajā kontekstā pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot noziedzīgu nodarījumu pret vidi prevenciju, varētu ietvert atbilstības un pienācīgas rūpības shēmu veicināšanu, tirgus dalībnieku mudināšanu iecelt atbilstības amatpersonas, kas palīdzētu nodrošināt atbilstību Savienības vides tiesību aktiem, un pārredzamības veicināšanu nolūkā stiprināt atbilstību vides krimināltiesībām. Turklāt papildu sodi, kurus saskaņā ar šo direktīvu piemēro juridiskām personām, varētu ietvert pienākumu

⁽¹²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.).

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/123/EK (2009. gada 21. oktobris), ar ko groza Direktīvu 2005/35/EK par kuģu radīto piesārņojumu un par sankciju ieviešanu par pārkāpumiem (OV L 280, 27.10.2009., 52. lpp.).

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/29/ES (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV L 315, 14.11.2012., 57. lpp.).

uzņēmumiem ieviest pienācīgas rūpības shēmas, lai uzlabotu atbilstību vides standartiem, kas arī palīdzētu novērst turpmākus noziedzīgus nodarījumus pret vidi. Turklāt dalībvalstis varētu apsvērt iespēju izveidot preventīvo pasākumu atbalsta fondu attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi un to izraisītajām postošajām sekām.

- (60) Resursu un izpildes panākšanas pilnvaru trūkums valsts iestādēm, kas atklāj, izmeklē, iztiesā noziedzīgus nodarījumus pret vidi vai veic kriminālvajāšanu par tiem, rada šķēršļus iedarbīgai minēto nodarījumu prevencijai un sodīšanai. Konkrētāk, resursu trūkums iestādēm var liegt iespēju veikt jebkādas darbības vai ierobežot to izpildes panākšanas darbības, savukārt tas dod iespēju pārkāpējiem izvairīties no atbildības vai saņemt spriedumu, kas neatbilst noziedzīgā nodarījuma smagumam. Tādēļ būtu jānosaka minimālie resursu un izpildes panākšanas pilnvaru kritēriji.
- (61) Rezultatīva izpildes panākšanas ķēdes darbība ir atkarīga no dažādām speciālistu prasmēm. Tā kā sarežģījumi, ko rada noziedzīgi nodarījumi pret vidi, ir komplicēti un paši šie nodarījumi ir tehniski, ir vajadzīga multidisciplināra pieeja, augsts juridisko zināšanu un tehniskās lietpratības līmenis, finansiālā atbalsts, kā arī augsts apmācības un specializācijas līmenis visās attiecīgajās kompetentajās iestādēs. Dalībvalstīm būtu jānodrošina apmācība, kas atbilst to personu darba funkcijām, kuras ir atbildīgas par noziegumu pret vidi atklāšanu, izmeklēšanu, kriminālvajāšanu vai iztiesāšanu. Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm, ņemot vērā savas konstitucionālās tradīcijas un tiesību sistēmu struktūru, kā arī citus apstākļus, tostarp attiecīgās dalībvalsts lielumu, būtu jānovērtē nepieciešamība saskaņā ar valsts tiesību aktiem paaugstināt šādu iestāžu specializācijas līmeni noziedzīgu nodarījumu pret vidi jomā. Ja attiecīgā dalībvalsts ir maza un tai ir tikai ierobežots skaits kompetento iestāžu, novērtējumā varētu secināt, ka, ņemot vērā šo ierobežoto skaitu, specializācija nav iespējama vai ieteicama. Konkrētāk, lai maksimāli palielinātu izpildes panākšanas ķēdes profesionalitāti un rezultativitāti, dalībvalstīm būtu jāapsver arī specializētu izmeklēšanas nodaļu, prokuroru un tiesnešu norīkošana darbam ar vidi saistītu krimināllietu izskatīšanā. Vispārējās krimināltiesas varētu nodrošināt specializētas tiesnešu palātas. Tehniskā lietpratība būtu jādara pieejama visām attiecīgajām izpildestādēm.
- (62) Lai nodrošinātu iedarbīgu, integrētu un saskaņotu izpildes panākšanas sistēmu, kas ietver administratīvus, civiltiesību un krimināltiesību pasākumus, dalībvalstīm būtu jāorganizē iekšējā sadarbība un saziņa starp visām to kompetentajām iestādēm, kas iesaistītas administratīvās un krimināltiesiskās izpildes panākšanā, tostarp visām iestādēm, kas īsteno preventīvas, soda uzlikšanas un korektīvās funkcijas.
- (63) Saskaņā ar piemērojamajiem noteikumiem dalībvalstīm būtu savstarpēji jāsadarbjas arī Savienības aģentūrās, jo īpaši *Eurojust* un Eiropolā, kā arī ar Savienības struktūrām, tostarp Eiropas Prokuratūru un Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai, to attiecīgajās kompetences jomās. Neskarot noteikumus par pārrobežu sadarbību un savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās, šāda sadarbība būtu jāparedz, lai nodrošinātu efektīvu vēršanos pret šajā direktīvā definētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, un tajā būtu jāietver tehniska un operacionāla palīdzība, ko *Eurojust* attiecīgā gadījumā sniedz valstu kompetentajām iestādēm, ciktāl tas minētajām iestādēm vajadzīgs, lai koordinētu izmeklēšanu. Attiecīgā gadījumā Komisija varētu sniegt palīdzību. Šādai palīdzībai nebūtu jāietver Komisijas dalība atsevišķu krimināllietu izmeklēšanas vai kriminālvajāšanas procedūrās, ko īsteno valsts kompetentās iestādes, un tā nebūtu jāsaprot kā tāda, kas ietver finansiālu atbalstu vai jebkādas citas Komisijas budžeta saistības.
- (64) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka valstu kompetentās iestādes saskaņā ar Padomes Pamatlēmumu 2009/315/TI⁽¹⁵⁾ apmainās ar informāciju par personām, kas notiesātas par šajā direktīvā definētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem.
- (65) Lai nodrošinātu saskanīgu pieeju noziedzīgu nodarījumu pret vidi apkarošanai, dalībvalstīm būtu jāpieņem, jāpublicē, jāīsteno un periodiski jāpārskata nacionāla vides jomas noziedzības apkarošanas stratēģija, kurā nosaka mērķus, prioritātes un attiecīgus vajadzīgos pasākumus un resursus. Minētajā nacionālajā stratēģijā sevišķi būtu jāpievēršas valsts rīcībpolitikas mērķiem un prioritātēm pret vidi pastrādātu nodarījumu jomā, kompetento iestāžu koordinācijas un sadarbības metodēm, procedūrām un mehānismiem regulārai sasniegto rezultātu uzraudzīšanai un izvērtēšanai un tādu Eiropas tīklu palīdzībai, kas nodarbojas ar jautājumiem, kuri ir tieši saistīti ar noziedzīgu

⁽¹⁵⁾ Padomes Pamatlēmums 2009/315/TI (2009. gada 26. februāris) par organizatoriskiem pasākumiem un saturu no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm (OV L 93, 7.4.2009., 23. lpp.).

nodarījumu pret vidi un ar tiem saistītu pārkāpumu apkarošanu. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai lemt par piemērotu formātu šādai stratēģijai, kurā varētu ņemt vērā to konstitucionālās tradīcijas varas un kompetenču dalījuma ziņā un kura varētu būt nozarei specifiska vai daļa no plašāka stratēģiska dokumenta. Neatkarīgi no tā, vai dalībvalstis paredz vienas vai vairāku stratēģiju pieņemšanu, to vispārējam saturam būtu jāaptver visa dalībvalsts teritorija.

- (66) Šajā direktīvā definēto noziedzīgo nodarījumu iedarbīgas apkarošanas vajadzībām dalībvalstu kompetentajām iestādēm ir jābūt precīzi, konsekventi un salīdzināmi statistikas dati par minētajiem nodarījumiem. Tādēļ dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ir ieviesta adekvāta sistēma, ar ko reģistrē, ģenerē un pārsūta jau pastāvošus statistikas datus par šajā direktīvā definētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Minētos statistikas datus dalībvalstīm būtu jāizmanto izpildes panākšanas pasākumu stratēģiskās un operacionālās plānošanas vajadzībām, kā arī nolūkā analizēt noziedzīgu nodarījumu pret vidi mērogu un tendences un sniegt informāciju iedzīvotājiem. Dalībvalstīm būtu jānosūta Komisijai attiecīgi no centralizētā vai decentralizētā līmenī jau pastāvošiem datiem iegūti statistikas dati par tiesvedībām, kas saistītas ar noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi visā dalībvalstī. Komisijai būtu regulāri jāizvērtē un jāpublicē ziņojumā tās izvērtējuma rezultāti, balstoties uz dalībvalstu nosūtītajiem statistikas datiem.
- (67) Statistikas datiem par noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi, kas nosūtīti saskaņā ar šo direktīvu, vajadzētu būt salīdzināmiem starp dalībvalstīm un iegūtiem uz kopējo minimālo standartu pamata. Lai nodrošinātu vienādus šīs direktīvas īstenošanas nosacījumus, būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras Komisijai noteikt statistikas datu nosūtīšanas standarta formātu. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁽¹⁶⁾.
- (68) Standarta formāts, kādā Komisijai saskaņā ar šo direktīvu nosūta statistikas datus par sodu veidiem un līmeņiem, tostarp informāciju par saistītajām nodarījumu kategorijām, būtu jānosaka saskaņā ar šajā direktīvā paredzēto komiteju procedūru.
- (69) Saskaņā ar 1. un 2. pantu un 4.a panta 1. punktu Protokolā Nr. 21 par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD, un neskarot minētā protokola 4. pantu, Īrija nepedalās šīs direktīvas pieņemšanā un šī direktīva tai nav saistoša un nav jāpieņem.
- (70) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD, Dānija nepedalās šīs direktīvas pieņemšanā un Dānijai šī direktīva nav saistoša un nav jāpieņem.
- (71) Šīs direktīvas mērķis ir grozīt un paplašināt Direktīvas 2008/99/EK noteikumus. Ņemot vērā to, ka ieviešamie grozījumi ir nozīmīgi gan skaita ziņā, gan pēc būtības, lielākas skaidrības labad attiecībā uz dalībvalstīm, kam šī direktīva ir saistoša, Direktīva 2008/99/EK būtu pilnībā jāaizstāj.
- (72) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/35/EK⁽¹⁷⁾ tika papildināta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/123/EK, paredzot noteikumus par noziedzīgiem nodarījumiem un sodiem par piesārņojošu vielu noplūdi no kuģiem. Šādiem noziedzīgiem nodarījumiem un sodiem būtu jāietilpst šīs direktīvas darbības jomā. Tāpēc attiecībā uz dalībvalstīm, kurām šī direktīva ir saistoša, Direktīva 2009/123/EK būtu jāaizstāj. Minētajai aizstāšanai nebūtu jāskar minēto dalībvalstu pienākums attiecībā uz termiņu, kādā minētā direktīva jātransponē valsts tiesību aktos. Līdz ar to attiecībā uz dalībvalstīm, kurām šī direktīva ir saistoša, atsauces uz tiem Direktīvas 2005/35/EK noteikumiem, kas pievienoti vai aizstāti ar Direktīvu 2009/123/EK, būtu jāuzskata par atsaucēm uz šo direktīvu. Dalībvalstīm, kurām šī direktīva nav saistoša, joprojām vajadzētu būt saistošai Direktīvai 2005/35/EK, kas grozīta ar Direktīvu 2009/123/EK.

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

⁽¹⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/35/EK (2005. gada 7. septembris) par kuģu radīto piesārņojumu un sodu, tostarp kriminālsodu, ieviešanu par nodarījumiem, kas saistīti ar piesārņojumu (OV L 255, 30.9.2005., 11. lpp.).

- (73) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus, proti, nodrošināt vienotas noziedzīgu nodarījumu pret vidi definīcijas un iedarbīgu, atturošu un samērīgu kriminālsodu pieejamību par smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet cita starpā sakarā ar pārrobežu kaitējumu, ko videi var radīt attiecīgā prettiesiskā rīcība, un vajadzīgās reakcijas mēroga un iedarbības dēļ minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar LES 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.
- (74) Šajā direktīvā paredzētie pienākumi neskar Savienības tiesību aktus par procesuālajām tiesībām kriminālprocesā, un dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka kriminālprocesā tiek pilnībā ievērotas aizdomās turēto un apsūdzēto personu procesuālās tiesības.
- (75) Šī direktīva ievēro pamattiesības un principus, kas jo īpaši atzīti Hartā, tostarp personas datu aizsardzību, vārda un informācijas brīvību, darījumdarbības brīvību, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, nevainīguma prezumpciju un tiesības uz aizstāvību, noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības un samērīguma principus, kā arī tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam krimināllietā par vienu un to pašu noziedzīgo nodarījumu. Šī direktīva tiecas nodrošināt pilnīgu minēto tiesību un principu ievērošanu un būtu attiecīgi jāīsteno,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Priekšmets

Šī direktīva paredz minimālos noteikumus attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu un sodu definēšanu nolūkā iedarbīgāk aizsargāt vidi un attiecībā uz pasākumiem, ar ko novērst un apkarot noziedzīgus nodarījumus pret vidi un efektīvi panākt Savienības vides tiesību aktu izpildi.

2. pants

Definīcijas

- Terminus, kas šajā direktīvā izmantoti, lai aprakstītu 3. panta 2. punktā minēto rīcību, attiecīgā gadījumā interpretē saskaņā ar definīcijām, kuras sniegtas Savienības tiesību aktos, kā minēts 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā.
- Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:
 - “juridiska persona” ir jebkura juridiska vienība, kam šāds statuss ir saskaņā ar piemērojamajiem valsts tiesību aktiem, izņemot valstis vai publiskas struktūras, kuras īsteno valsts varu, un publiskas starptautiskās organizācijas;
 - “dzīvotne aizsargājamā teritorijā” ir jebkura sugas dzīvotne, kuras vajadzībām kāda teritorija saskaņā ar Direktīvas 2009/147/EK 4. panta 1. vai 2. punktu ir klasificēta kā īpaša aizsargājamā teritorija, vai jebkura dabiska dzīvotne vai sugas dzīvotne, kuras vajadzībām kāda teritorija saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 4. panta 4. punktu ir noteikta par īpaši aizsargājamu dabas teritoriju vai attiecībā uz kuru kāda teritorija saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 4. panta 2. punktu ir ietverta Kopienā nozīmīgo teritoriju sarakstā;
 - “ekosistēma” ir dinamisks augu, dzīvnieku, sēņu un mikroorganismu sabiedrību un to nedzīvās vides komplekss, kurš mijiedarbojas kā funkcionāla vienība un kurā ietilpst konkrētu veidu dzīvotnes, sugu dzīvotnes un sugu populācijas.

3. pants

Noziedzīgi nodarījumi

- Dalībvalstis nodrošina, ka ar nodomu veikta šā panta 2. un 3. punktā minētā rīcība un šā panta 4. punktā minētā rīcība, kas veikta vismaz rupjas neuzmanības dēļ, ir noziedzīgs nodarījums, ja minētā rīcība ir prettiesiska.

Šajā direktīvā rīcība ir prettiesiska, ja tā pārkāpj:

- a) Savienības tiesību aktus, kuri palīdz sasniegt vienu no Savienības vides rīcībpolitikas mērķiem, kā izklāstīts LESD 191. panta 1. punktā; vai
- b) dalībvalsts normatīvo vai administratīvo aktu vai dalībvalsts kompetentas iestādes pieņemtu lēmumu, kas īsteno a) apakšpunktā minētos Savienības tiesību aktus.

Šāda rīcība ir prettiesiska pat tad, ja tā ir veikta ar dalībvalsts kompetentas iestādes izdotu atļauju, ja šāda atļauja ir iegūta krāpnieciski vai korupcijas, izspiešanas vai piespiešanas ceļā vai ja šāda atļauja acīmredzami neatbilst attiecīgajām materiālajām juridiskajām prasībām.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka šāda rīcība ir noziedzīgs nodarījums, ja tā ir prettiesiska un izdarīta ar nodomu:

- a) tāda daudzuma materiālu vai vielu, enerģijas vai jonizējoša starojuma noplūde, emisija vai ievadīšana gaisā, augsnē vai ūdenī, kas izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei, vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem;
- b) tāda produkta laišana tirgū, pārkāpjot aizliegumu vai citādu vides aizsardzības prasību, kura plašākas izmantošanas dēļ, proti, kad produktu izmanto vairāki lietotāji neatkarīgi no to skaita, gaisā, augsnē vai ūdenī noplūst, tiek emitēts vai ievadīts tāds materiālu, vielu, enerģijas vai jonizējoša starojuma daudzums, kas izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai būtisku kaitējumu gaisa, ūdens vai augsnes kvalitātei, vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem;
- c) vielu ražošana, laišana vai pieejamības nodrošināšana tirgū, eksports vai lietošana atsevišķi, maisījumos vai izstrādājumos, tostarp to iestrādāšanu izstrādājumos, ja šāda rīcība izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus, būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem un:
 - i) šāda rīcība ir ierobežota atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1907/2006⁽¹⁸⁾ VIII sadaļai un XVII pielikumam;
 - ii) šāda rīcība ir aizliegta atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 1907/2006 VII sadaļai;
 - iii) šāda rīcība neatbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1107/2009⁽¹⁹⁾;
 - iv) šāda rīcība neatbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr. 528/2012⁽²⁰⁾;
 - v) šāda rīcība neatbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1272/2008⁽²¹⁾; vai

⁽¹⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

⁽¹⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV L 309, 24.11.2009., 1. lpp.).

⁽²⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 528/2012 (2012. gada 22. maijs) par biocīdu piedāvāšanu tirgū un lietošanu (OV L 167, 27.6.2012., 1. lpp.).

⁽²¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1272/2008 (2008. gada 16. decembris) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (OV L 353, 31.12.2008., 1. lpp.).

- vi) šāda rīcība ir aizliegta atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/1021 ⁽²²⁾ I pielikumam;
- d) dzīvsudraba, dzīvsudraba savienojumu, dzīvsudraba maisījumu un dzīvsudrabu saturošu produktu ražošana, izmantošana, glabāšana, imports vai eksports, ja šāda rīcība neatbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2017/852 ⁽²³⁾ noteiktajām prasībām un izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus, būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem;
- e) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/92/ES ⁽²⁴⁾ 4. panta 1. un 2. punktā minētu projektu īstenošana 1. panta 2. punkta a) apakšpunkta nozīmē, ja šāda rīcība notiek bez attīstības piekrišanas un izraisa vai var izraisīt būtisku kaitējumu gaisa vai augsnes kvalitātei vai ūdens kvalitātei vai stāvoklim vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem;
- f) atkritumu vākšana, transportēšana vai apstrāde, šādu darbību pārraudzība un likvidēšanas vietu uzraudzība pēc slēgšanas, tostarp darbības, kuras veic komercaģenti vai mākleri, ja šāda rīcība:
- i) ir saistīta ar bīstamajiem atkritumiem, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/98/EK ⁽²⁵⁾ 3. panta 2. punktā, un ja tā attiecas uz ievērojamu šādu atkritumu daudzumu; vai
- ii) ir saistīta ar atkritumiem, kas nav minēti i) punktā un izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei, vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem;
- g) atkritumu sūtīšana Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/1157 ⁽²⁶⁾ 2. panta 26. punkta nozīmē, ja šāda rīcība attiecas uz ievērojamu daudzumu neatkarīgi no tā, vai to veic kā vienu sūtījumu vai kā vairākus sūtījumus, kas šķiet savstarpēji saistīti;
- h) kuģu pārstrāde, kas ietilpst Regulas (ES) Nr. 1257/2013 darbības jomā, ja šāda rīcība neatbilst minētās regulas 6. panta 2. punkta a) apakšpunktā minētajām prasībām;
- i) tāda Direktīvas 2005/35/EK 3. panta darbības jomā ietilpstoša piesārņojošu vielu noplūde no kuģiem jebkādā no minētās direktīvas 3. panta 1. punktā minētajām teritorijām, kura izraisa vai var izraisīt ūdens kvalitātes pasliktināšanos vai kaitējumu jūras videi, izņemot tad, ja šāda kuģu radīta noplūde atbilst minētās direktīvas 5. pantā noteiktajiem izņēmumiem nosacījumiem;

⁽²²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1021 (2019. gada 20. jūnijs) par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem (OV L 169, 25.6.2019., 45. lpp.).

⁽²³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/852 (2017. gada 17. maijs) par dzīvsudrabu un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1102/2008 (OV L 137, 24.5.2017., 1. lpp.).

⁽²⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp.).

⁽²⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

⁽²⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1157 (2024. gada 11. aprīlis) par atkritumu sūtījumiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1257/2013 un (ES) 2020/1056 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1013/2006 (OV L, 2024/1157, 30.4.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj>).

- j) tādās iekārtas ekspluatācija vai slēgšana, kurā tiek veikta bīstama darbība vai kurā tiek glabātas vai izmantotas bīstamas vielas vai maisījumi, ja šāda rīcība un šāda bīstama darbība, viela vai maisījums ietilpst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/18/ES⁽²⁷⁾ vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2010/75/ES⁽²⁸⁾ darbības jomā un šāda rīcība izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei, vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem;
- k) iekārtas būvniecība, ekspluatācija un demontāža, ja šāda rīcība un šāda iekārta ietilpst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/30/ES⁽²⁹⁾ darbības jomā un šāda rīcība izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei, vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem;
- l) radioaktīvu materiālu vai radioaktīvu vielu izgatavošana, ražošana, pārstrāde, manipulācijas ar tām, to izmantošana, turēšana, glabāšana, transportēšana, imports, eksports vai likvidēšana apglabājot, ja šāda rīcība un šāds materiāls vai vielas ietilpst Padomes Direktīvu 2013/59/Euratom⁽³⁰⁾, 2014/87/Euratom⁽³¹⁾ vai 2013/51/Euratom⁽³²⁾ darbības jomā un šāda rīcība izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei, vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem;
- m) virszemes ūdeņu vai pazemes ūdeņu ieguve Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK⁽³³⁾ nozīmē, ja šāda rīcība izraisa vai var izraisīt būtisku kaitējumu virszemes ūdensobjektu ekoloģiskajam stāvoklim vai ekoloģiskajam potenciālam vai pazemes ūdensobjektu kvantitatīvajiem radītājiem;
- n) IV vai V pielikumā uzskaitīto savvaļas dzīvnieku vai augu sugu īpatņi vai īpatņi – ja uz minētajā pielikumā minētajām sugām attiecas tie paši pasākumi, kas pieņemti attiecībā uz Padomes Direktīvas 92/43/EEK⁽³⁴⁾ IV pielikumā minētajām sugām, – un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK⁽³⁵⁾ 1. pantā minēto sugu īpatņi vai īpatņu nonāvēšana, iznīcināšana, iegūšana, turēšana īpašumā, pārdošana vai piedāvāšana pārdošanai, izņemot gadījumus, kad šāda rīcība attiecas uzniecīgu daudzumu šādu īpatņu;
- o) tirdzniecība ar Padomes Regulas (EK) Nr. 338/97⁽³⁶⁾ A un B pielikumā uzskaitīto savvaļas dzīvnieku vai augu sugu īpatni vai īpatņiem vai to daļām vai atvasinājumiem un minētās regulas C pielikumā uzskaitīto šādu sugu īpatņi vai īpatņi, to daļu vai atvasinājumu imports, izņemot gadījumus, kad šāda rīcība attiecas uzniecīgu daudzumu šādu īpatņu;

⁽²⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/18/ES (2012. gada 4. jūlijs) par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (OV L 197, 24.7.2012., 1. lpp.).

⁽²⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

⁽²⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/30/ES (2013. gada 12. jūnijs) par to darbību drošumu, kas saistītas ar naftas un gāzes nozares darbībām jūrā, un ar kuru groza Direktīvu 2004/35/EK (OV L 178, 28.6.2013., 66. lpp.).

⁽³⁰⁾ Padomes Direktīva 2013/59/Euratom (2013. gada 5. decembris), ar ko nosaka drošības pamatstandartus aizsardzībai pret jonizējošā starojuma radītājiem draudiem un atceļ Direktīvu 89/618/Euratom, Direktīvu 90/641/Euratom, Direktīvu 96/29/Euratom, Direktīvu 97/43/Euratom un Direktīvu 2003/122/Euratom (OV L 13, 17.1.2014., 1. lpp.).

⁽³¹⁾ Padomes Direktīva 2014/87/Euratom (2014. gada 8. jūlijs), ar kuru groza Direktīvu 2009/71/Euratom, ar ko izveido Kopienas kodoliekārtu kodoldrošības pamatstruktūru (OV L 219, 25.7.2014., 42. lpp.).

⁽³²⁾ Padomes Direktīva 2013/51/Euratom (2013. gada 22. oktobris), ar ko nosaka iedzīvotāju veselības aizsardzības prasības attiecībā uz radioaktīvām vielām dzeramajā ūdenī (OV L 296, 7.11.2013., 12. lpp.).

⁽³³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

⁽³⁴⁾ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

⁽³⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.).

⁽³⁶⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 338/97 (1996. gada 9. decembris) par savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību, reglamentējot to tirdzniecību (OV L 61, 3.3.1997., 1. lpp.).

- p) attiecīgu pirmpreču vai attiecīgu izstrādājumu laišana vai pieejamības nodrošināšana Savienības tirgū vai eksports no Savienības tirgus, kas pārkāpj Regulas (ES) 2023/1115 3. pantā noteikto aizliegumu, izņemot gadījumus, kad šāda rīcība attiecas uzniecīgu daudzumu;
- q) jebkāda rīcība, kura izraisa dzīvotnes noplicināšanos aizsargājamā teritorijā vai Direktīvas 92/43/EEK II pielikuma a) punktā minētas sugas dzīvnieku traucējumu aizsargājamā teritorijā minētās direktīvas 6. panta 2. punkta nozīmē, ja šāda noplicināšanās vai traucējums ir nozīmīgs;
- r) invazīvu svešzemju sugu, kas rada bažas Savienībai, ieviešana Savienības teritorijā, laišana tirgū, turēšana, selekcija, transportēšana, izmantošana, apmaiņšana, atļauja pavairot, audzēšana vai kultivēšana, izlaišana vidē vai izplatīšana, ja šāda rīcība pārkāpj:
- i) ierobežojumus, kas izklāstīti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1143/2014⁽³⁷⁾ 7. panta 1. punktā, un izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei, vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem; vai
 - ii) nosacījumu par tādas atļaujas saņemšanu, kas izdota saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1143/2014 8. pantu vai saskaņā ar minētās regulas 9. pantu, un izraisa vai var izraisīt cilvēka nāvi vai smagus miesas bojājumus vai būtisku kaitējumu gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātei, vai būtisku kaitējumu ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem;
- s) ozona slāni noārdošu vielu ražošana, laišana tirgū, imports, eksports, izmantošana vai izplūde atsevišķi vai maisījuma veidā, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/590⁽³⁸⁾ 2. panta a) punktā, un tādu produktu un aprīkojuma vai to daļu ražošana, laišana tirgū, imports, eksports vai izmantošana, kas satur ozona slāni noārdošas vielas vai kā darbība ir balstīta uz šādām vielām, kā norādīts minētās regulas 2. panta b) punktā;
- t) fluorētu siltumnīcefekta gāzu ražošana, laišana tirgū, imports, eksports, izmantošana vai izplūde atsevišķi vai maisījuma veidā, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/573⁽³⁹⁾ 2. panta a) punktā, un tādu produktu un aprīkojuma vai to daļu ražošana, laišana tirgū, imports, eksports vai izmantošana, kas satur fluorētās siltumnīcefekta gāzes vai kā darbība ir balstīta uz šādām gāzēm, kā norādīts minētās regulas 2. panta b) punktā, un šādu produktu vai aprīkojuma laišana ekspluatācijā.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka ar 2. punktā minēto rīcību saistīti noziedzīgi nodarījumi ir kvalificēti noziedzīgi nodarījumi, ja šāda rīcība:

a) iznīcina ievērojama lieluma vai vidiskās vērtības ekosistēmu, vai dzīvotni aizsargājamā teritorijā, vai rada tai neatgriezenisku vai ilgu plašu un būtisku kaitējumu; vai

b) rada gaisa, augsnes vai ūdens kvalitātes neatgriezenisku vai ilgu plašu un būtisku kaitējumu.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka rīcība, kas minēta 2. punkta a) līdz d) apakšpunktā, f) un g), i) līdz q) apakšpunktā, r) apakšpunkta ii) punktā, s) un t) apakšpunktā, ir noziedzīgs nodarījums, ja minētā rīcība ir prettiesiska un ir izdarīta vismaz rupjas neuzmanības dēļ.

⁽³⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 (2014. gada 22. oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību (OV L 317, 4.11.2014., 35. lpp.).

⁽³⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/590 (2024. gada 7. februāris) par ozona slāni noārdošām vielām un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1005/2009 (OV L, 2024/590, 20.2.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/590/oj>).

⁽³⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/573 (2024. gada 7. februāris) par fluorētajām siltumnīcefekta gāzēm, ar kuru groza Direktīvu (ES) 2019/1937 un atceļ Regulu (ES) Nr. 517/2014 (OV L, 2024/573, 20.2.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/573/oj>).

5. Papildus noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar 2. punktā minētu rīcību, dalībvalstis saskaņā ar saviem tiesību aktiem vides aizsardzības nolūkā var noteikt papildu noziedzīgus nodarījumus.

6. Dalībvalstis nodrošina, ka, novērtējot, vai kaitējums vai iespējamais kaitējums ir būtisks attiecībā uz rīcību, kas uzskaitīta 2. punkta a) līdz e) apakšpunktā, f) apakšpunkta ii) punktā, j) līdz m) apakšpunktā un r) apakšpunktā, attiecīgā gadījumā ņem vērā vienu vai vairākus šādus elementus:

- a) skartās vides bāzes stāvoklis;
- b) tas, vai kaitējums ir ilgš, vidēja termiņa vai īstermiņa;
- c) kaitējuma apmērs;
- d) kaitējuma atgriezeniskums.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka, novērtējot, vai rīcība, kura uzskaitīta 2. punkta a) līdz e) apakšpunktā, f) apakšpunkta ii) punktā, i) līdz m) apakšpunktā un r) apakšpunktā, var kaitēt gaisa vai augsnes kvalitātei vai ūdens kvalitātei vai stāvoklim, vai ekosistēmai, dzīvniekiem vai augiem, attiecīgā gadījumā ņem vērā vienu vai vairākus šādus elementus:

- a) rīcība ir saistīta ar darbību, ko uzskata par riskantu vai bīstamu videi vai cilvēka veselībai, un tās veikšanai ir vajadzīga atļauja, kas netika saņemta vai ievērota;
- b) tas, kādā mērā ir pārsniegts regulatīvais sliekšnis, vērtība vai cits obligāts parametrs, kas paredzēts 1. punkta otrās daļas a) un b) apakšpunktā minētos Savienības vai valsts tiesību aktos vai izdotā attiecīgās darbības atļaujā;
- c) tas, vai materiāls vai viela ir klasificēta kā bīstama vai kā citādi uzskaitīta kā kaitīga videi vai cilvēka veselībai.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka, novērtējot, vai daudzums ir niecīgs vai ievērojams 2. punkta f) apakšpunkta i) punkta, un g), n), o) un p) apakšpunkta vajadzībām, attiecīgā gadījumā ņem vērā vienu vai vairākus šādus elementus:

- a) attiecīgo priekšmetu skaits;
- b) tas, kādā mērā ir pārsniegts regulatīvais sliekšnis, vērtība vai cits obligāts parametrs, kas paredzēts 1. punkta otrās daļas a) un b) apakšpunktā minētos Savienības vai valsts tiesību aktos;
- c) attiecīgo dzīvnieku vai augu sugu saglabāšanās stāvoklis;
- d) vides atjaunošanas izmaksas, ja šīs izmaksas ir iespējams novērtēt.

4. pants

Uzkūdišana, atbalstīšana, līdzdalība un mēģinājums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uz kūdišana izdarīt noziedzīgu nodarījumu, uz kuru attiecas 3. panta 2. un 3. punkts, tā izdarīšanas atbalstīšana un līdzdalība tajā ir sodāma kā noziedzīgs nodarījums.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka mēģinājums izdarīt noziedzīgu nodarījumu, uz kuru attiecas 3. panta 2. punkta a) līdz d) apakšpunkts, f) un g) apakšpunkts, i) līdz m) apakšpunkts, un o), p), r), s) un t) apakšpunkts, ir sodāms kā noziedzīgs nodarījums.

5. pants

Sodi fiziskām personām

1. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka par 3. un 4. pantā minētiem noziedzīgiem nodarījumiem ir piemērojami iedarbīgi, samērīgi un atturoši kriminālsodi.

2. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka:

- a) par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkta a) līdz d) apakšpunkts un f), j), k), l) un r) apakšpunkts, ja tie izraisa cilvēka nāvi, piemērojams maksimālais brīvības atņemšanas sods ir vismaz desmit gadi;

- b) par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 3. punkts, piemērojamais maksimālais brīvības atņemšanas sods ir vismaz astoņi gadi;
- c) par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 4. punkts, ja minētajā punktā ir atsauce uz 3. panta 2. punkta a) līdz d) apakšpunktu un f), j), k) un l) apakšpunktu, piemērojamais maksimālais brīvības atņemšanas sods ir vismaz pieci gadi, ja minētie noziedzīgie nodarījumi izraisa cilvēka nāvi;
- d) par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkta a) līdz l) apakšpunkts un p), s) un t) apakšpunkts, piemērojamais maksimālais brīvības atņemšanas sods ir vismaz pieci gadi;
- e) par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkta m), n), o), q) un r) apakšpunkts, piemērojamais maksimālais brīvības atņemšanas sods ir vismaz trīs gadi.

3. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka fiziskām personām, kuras ir izdarījušas 3. un 4. pantā minētos noziedzīgos nodarījumus, vajadzības gadījumā piemēro papildu krimināltiesiskus vai nekrimināltiesiskus sodus vai pasākumus, kas var ietvert šādus elementus:

- a) pienākums:
 - i) noteiktā laikposmā atjaunot vidi, ja kaitējums ir atgriezenisks; vai
 - ii) atlīdzināt videi nodarīto kaitējumu, ja kaitējums ir neatgriezenisks vai pārkāpējs šādu atjaunošanu nespēj veikt;
- b) naudas sodi, kas ir samērīgi ar attiecīgās fiziskās personas rīcības smagumu un individuālajiem, finansiālajiem un citiem apstākļiem un ko attiecīgā gadījumā nosaka, pienācīgi ņemot vērā videi nodarītā kaitējuma smagumu un ilgumu, kā arī noziedzīgā nodarījuma dotos finansiālos ieguvumus;
- c) izslēgšana no piekļuves publiskajam finansējumam, tostarp iepirkuma procedūrām, dotācijām, koncesijām un licencēm;
- d) aizliegums juridiskā personā ieņemt tāda paša veida vadošu amatu, kāds tika izmantots noziedzīga nodarījuma izdarīšanā;
- e) atļauju atsaukšana attiecībā uz tādu darbību veikšanu, kuru rezultātā izdarīts attiecīgais noziedzīgais nodarījums;
- f) pagaidu aizliegumi kandidēt uz publisku amatu;
- g) ja tas ir sabiedrības interesēs un pēc katra gadījuma izvērtēšanas atsevišķi, visa vai daļēja tāda tiesas nolēmuma publicēšana, kas attiecas uz izdarīto noziedzīgo nodarījumu un piemērotajiem sodiem vai pasākumiem un kas notiesāto personu personas datus var ietvert tikai pienācīgi pamatotos izņēmuma gadījumos.

6. pants

Juridisku personu atbildība

1. Dalībvalstis nodrošina, ka juridiskas personas var saukt pie atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem, kas minēti 3. un 4. pantā, ja šādus noziedzīgus nodarījumus minēto juridisko personu labā ir izdarījusi jebkāda persona, kura ieņem vadošu amatu attiecīgajā juridiskajā personā, rīkojoties individuāli vai kā dalībiece minētās juridiskās personas struktūrā, pamatojoties uz:

- a) pilnvarām pārstāvēt juridisko personu;
- b) pilnvarām pieņemt lēmumus juridiskās personas vārdā; vai
- c) pilnvarām īstenot kontroli juridiskajā personā.

2. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka juridiskas personas var tikt sauktas pie atbildības, ja 3. un 4. pantā minēts noziedzīgs nodarījums, ko juridiskās personas labā paveikusi tās pilnvarota persona, ir varējis notikt 1. punktā minētās personas īstenotas uzraudzības vai kontroles trūkuma dēļ.
3. Juridisko personu atbildība saskaņā ar šā panta 1. un 2. punktu neizslēdz kriminālprocesu pret fiziskām personām, kas izdara 3. un 4. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu, kūda uz to vai ir tā līdzdalībnieces.

7. pants

Sodi juridiskām personām

1. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka juridiskai personai, ko sauc pie atbildības saskaņā ar 6. panta 1. vai 2. punktu, piemēro iedarbīgus, samērīgus un atturošus krimināltiesiskus vai nekrimināltiesiskus sodus vai pasākumus.
2. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka sodi vai pasākumi juridiskām personām, ko saskaņā ar 6. panta 1. vai 2. punktu sauc pie atbildības par 3. un 4. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu, ietver krimināltiesiskus vai nekrimināltiesiskus naudas sodus un var ietvert citus krimināltiesiskus vai nekrimināltiesiskus sodus vai pasākumus, piemēram:
 - a) pienākums:
 - i) noteiktā laikposmā atjaunot vidi, ja kaitējums ir atgriezenisks, vai
 - ii) atlīdzināt videi nodarīto kaitējumu, ja kaitējums ir neatgriezenisks vai pārkāpējs šādu atjaunošanu nespēj veikt;
 - b) tiesību saņemt atbalstu vai priekšrocības no valsts atņemšana;
 - c) izslēgšana no piekļuves publiskajam finansējumam, tostarp iepirkuma procedūrām, dotācijām, koncesijām un licencēm;
 - d) pagaidu vai pastāvīgs aizliegums veikt uzņēmējdarbību;
 - e) atļauju atsaukšana attiecībā uz tādu darbību veikšanu, kuru rezultātā izdarīts attiecīgais noziedzīgais nodarījums;
 - f) pakļaušana tiesas uzraudzībai;
 - g) likvidācija ar tiesas lēmumu;
 - h) nodarījuma izdarīšanai izmantoto iedibinājumu slēgšana;
 - i) pienākums ieviest pienācīgas rūpības shēmas nolūkā uzlabot atbilstību vides standartiem;
 - j) ja tas ir sabiedrības interesēs, visa vai daļēja tāda tiesas nolēmuma publicēšana, kas attiecas uz izdarīto noziedzīgo nodarījumu un piemērotajiem sodiem vai pasākumiem, neskarot noteikumus par privātumu un personas datu aizsardzību.
3. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka vismaz attiecībā uz juridiskām personām, ko sauc pie atbildības saskaņā ar 6. panta 1. punktu, noziedzīgie nodarījumi, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkts, ir sodāmi ar krimināltiesisku vai nekrimināltiesisku naudas sodu, kura apmērs ir samērīgs ar attiecīgās juridiskās personas rīcības smagumu un individuālajiem, finansiālajiem un citiem apstākļiem. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka šādu naudas sodu maksimālais līmenis:

- a) par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkta a) līdz l) apakšpunkts un p), s) un t) apakšpunkts:
- i) nav mazāks par 5 % no juridiskās personas kopējā globālā apgrozījuma finanšu gadā pirms nodarījuma izdarīšanas gada vai finanšu gadā pirms lēmuma par naudas soda uzlikšanu; vai
 - ii) nav mazāks par summu, kas atbilst 40 000 000 EUR;
- b) par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkta m), n), o), q) un r) apakšpunkts:
- i) nav mazāks par 3 % no juridiskās personas kopējā globālā apgrozījuma finanšu gadā pirms nodarījuma izdarīšanas gada vai finanšu gadā pirms lēmuma par naudas soda uzlikšanu; vai
 - ii) nav mazāks par summu, kas atbilst 24 000 000 EUR.

Dalībvalstis var paredzēt noteikumus tiem gadījumiem, kad naudas soda apmēru nav iespējams noteikt, balstoties uz juridiskās personas kopējo globālo apgrozījumu finanšu gadā pirms gada, kurā izdarīts nodarījums, vai finanšu gadā pirms lēmuma par naudas soda uzlikšanu.

4. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka juridiskās personas, ko saskaņā ar 6. pantu sauc pie atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 3. punkts, soda ar smagākiem krimināltiesiskiem vai nekrimināltiesiskiem sodiem vai pasākumiem nekā tiem, kurus piemēro par noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkts.

8. pants

Atbildību pastiprinoši apstākļi

Ciktāl turpmāk minētie apstākļi nav daļa no 3. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu sastāva elementiem, dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka attiecībā uz 3. un 4. pantā minētajiem attiecīgajiem noziedzīgajiem nodarījumiem par atbildību pastiprinošiem apstākļiem saskaņā ar valsts tiesību aktiem var uzskatīt vienu vai vairākus šādus apstākļus:

- a) noziedzīgais nodarījums ir iznīcinājis ekosistēmu vai radījis tai neatgriezenisku vai ilgu būtisku kaitējumu;
- b) noziedzīgais nodarījums ir izdarīts noziedzīgas organizācijas ietvaros Pamatlēmuma 2008/841/TI⁽⁴⁰⁾ nozīmē;
- c) noziedzīgajā nodarījumā pārkāpējs izmantojis nepatiesus vai viltotus dokumentus;
- d) noziedzīgo nodarījumu, pildot savus pienākumus, ir izdarījusi publiska amatpersona;
- e) pārkāpējs iepriekš ir bijis ar galīgu spriedumu notiesāts par tāda paša veida noziedzīgiem nodarījumiem kā tie, kas minēti 3. vai 4. pantā;
- f) noziedzīgais nodarījums tieši vai netieši radīja – vai bija gaidāms, ka radīs, – ievērojamus finansiālus ieguvumus vai deva iespēju izvairīties no ievērojamiem izdevumiem, ciktāl šādus ieguvumus vai izdevumus var noteikt;
- g) pārkāpējs ir iznīcinājis pierādījumus vai iebiedējis lieciniekus vai sūdzības iesniedzējus;

⁽⁴⁰⁾ Padomes Pamatlēmums 2008/841/TI (2008. gada 24. oktobris) par cīņu pret organizēto noziedzību (OV L 300, 11.11.2008., 42. lpp.).

- h) nodarījums ir izdarīts teritorijā, kas saskaņā ar Direktīvas 2009/147/EK 4. panta 1. vai 2. punktu klasificēta kā īpaši aizsargājamā teritorija, vai teritorijā, kura saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 4. panta 4. punktu noteikta par īpaši aizsargājamu dabas teritoriju, vai teritorijā, kas saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 4. panta 2. punktu ir ietverta Kopienā nozīmīgo teritoriju sarakstā.

Šā panta a) punktā minēto atbildību pastiprinošo apstākli nepiemēro noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas 3. panta 3. punkts.

9. pants

Atbildību mīkstinoši apstākļi

Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka attiecībā uz attiecīgajiem 3. un 4. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem par atbildību mīkstinošu apstākli saskaņā ar valsts tiesību aktiem var uzskatīt vienu vai vairākus šādus apstākļus:

- a) pārkāpējs atjauno vidi iepriekšējā stāvoklī, ja šāda atjaunošana nav pienākums saskaņā ar Direktīvu 2004/35/EK, vai pirms kriminālizmeklēšanas sākšanas veic pasākumus, lai līdz minimumam samazinātu kaitējuma ietekmi un apmēru, vai novērš kaitējumu;
- b) pārkāpējs administratīvajām vai tiesu iestādēm sniedz informāciju, ko tās citādi nespētu iegūt, tādējādi palīdzot:
- i) identificēt vai nodot tiesai citus pārkāpējus;
 - ii) atrast pierādījumus.

10. pants

Iesaldēšana un konfiskācija

Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai būtu iespējams izsekot, identificēt, iesaldēt un konfiscēt nozieguma rīkus un peļņu, kas iegūta no 3. un 4. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem.

Dalībvalstis, kurām ir saistoša Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/42/ES⁽⁴¹⁾, pirmajā daļā minētos pasākumus veic saskaņā ar minēto direktīvu.

11. pants

Noilguma termiņi

1. Dalībvalstis veic pasākumus, kuri vajadzīgi, lai paredzētu noilguma termiņu, kas dod iespēju izmeklēt 3. un 4. pantā minētus noziedzīgus nodarījumus, veikt par tiem kriminālvajāšanu, tiesvedību un tos iztiesāt pietiekami ilgu laiku pēc minēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas, lai pret tiem varētu vērsties iedarbīgi.

Dalībvalstis veic pasākumus, kuri vajadzīgi, lai paredzētu noilguma termiņu, kas dod iespēju izpildīt sodus, kuri uzlikti pēc galīgās notiesāšanas par 3. un 4. pantā minētiem noziedzīgiem nodarījumiem pietiekami ilgu laiku pēc minētās galīgās notiesāšanas.

2. Šā panta 1. punkta pirmajā daļā minētais noilguma termiņš ir šāds:

- a) noziedzīgam nodarījumam, par kuru paredzētais maksimālais brīvības atņemšanas termiņš ir uz vismaz desmit gadiem: vismaz desmit gadi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas;
- b) noziedzīgam nodarījumam, par kuru paredzētais maksimālais brīvības atņemšanas termiņš ir uz vismaz pieciem gadiem: vismaz pieci gadi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas;

⁽⁴¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/42/ES (2014. gada 3. aprīlis) par nozieguma rīku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju Eiropas Savienībā (OV L 127, 29.4.2014., 39. lpp.).

- c) noziedzīgam nodarījumam, par kuru paredzētais maksimālais brīvības atņemšanas termiņš ir uz vismaz trim gadiem: vismaz trīs gadi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas.
3. Šā panta 1. punkta otrajā daļā minētais noilguma termiņš ir šāds:
- a) vismaz desmit gadi pēc galīgā notiesājošā sprieduma dienas šādos gadījumos:
- i) brīvības atņemšanas sods uz laiku, kas ilgāks par pieciem gadiem; vai arī
 - ii) brīvības atņemšanas sods par tādu noziedzīgu nodarījumu, par kuru paredzētais maksimālais brīvības atņemšanas termiņš ir uz vismaz desmit gadiem;
- b) vismaz pieci gadi pēc galīgā notiesājošā sprieduma dienas šādos gadījumos:
- i) brīvības atņemšanas sods uz laiku, kas ilgāks par vienu gadu; vai arī
 - ii) brīvības atņemšanas sods par tādu noziedzīgu nodarījumu, par kuru paredzētais maksimālais brīvības atņemšanas termiņš ir uz vismaz pieciem gadiem; un
- c) vismaz trīs gadi pēc galīgā notiesājošā sprieduma dienas šādos gadījumos:
- i) brīvības atņemšanas sods uz laiku, kas nav ilgāks par vienu gadu; vai arī
 - ii) brīvības atņemšanas sods par tādu noziedzīgu nodarījumu, par kuru paredzētais maksimālais brīvības atņemšanas termiņš ir uz vismaz trim gadiem.
4. Atkāpjoties no 2. un 3. punkta, dalībvalstis var noteikt noilguma termiņu, kas ir īsāks nekā desmit gadi, bet nav īsāks kā pieci gadi, ar noteikumu, ka konkrētu darbību gadījumā šādu noilguma termiņu var pārtraukt vai apturēt.

12. pants

Jurisdikcija

1. Katra dalībvalsts veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai noteiktu savu jurisdikciju attiecībā uz 3. un 4. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, ja:
- a) noziedzīgais nodarījums pilnībā vai daļēji izdarīts tās teritorijā;
 - b) noziedzīgais nodarījums izdarīts uz kuģa vai gaisa kuģi, kas reģistrēts attiecīgajā dalībvalstī vai kuģo vai lido ar tās karogu;
 - c) kaitējums, kas ir viens no noziedzīgā nodarījuma sastāva elementiem, ir noticis tās teritorijā; vai
 - d) pārkāpējs ir tās valstspiederīgais.
2. Dalībvalsts informē Komisiju, ja tā nolemj paplašināt savu jurisdikciju, lai aptvertu vienu vai vairākus 3. un 4. pantā minētos noziedzīgos nodarījumus, kas veikti ārpus tās teritorijas, ja:
- a) pārkāpējs ir pastāvīgais iedzīvotājs tās teritorijā;
 - b) noziedzīgais nodarījums ir izdarīts tās teritorijā iedibinātas juridiskās personas labā;
 - c) noziedzīgais nodarījums ir izdarīts pret kādu no tās valstspiederīgajiem vai pastāvīgajiem iedzīvotājiem; vai
 - d) noziedzīgais nodarījums ir radījis nopietnu risku videi tās teritorijā.

Ja 3. un 4. pantā minēts noziedzīgais nodarījums ietilpst vairāk nekā vienas dalībvalsts jurisdikcijā, šis dalībvalstis sadarbojas, lai noteiktu, kurai dalībvalstij jāveic kriminālprocess. Attiecīgā gadījumā un saskaņā ar Padomes Pamatlēmuma 2009/948/TI⁽⁴²⁾ 12. panta 2. punktu lietu nodod *Eurojust*.

3. Gadījumos, kas minēti 1. punkta c) un d) apakšpunktā, dalībvalstis veic pasākumus, kuri vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka to jurisdikcijas īstenošana nav pakļauta nosacījumam, ka kriminālvajāšanu var sākt, tikai pamatojoties uz oficiālu tās valsts paziņojumu, kurā noziedzīgais nodarījums ir izdarīts.

13. pants

Izmeklēšanas instrumenti

Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka 3. un 4. pantā minētu noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanas un kriminālvajāšanas vajadzībām ir pieejami rezultatīvi un samērīgi izmeklēšanas līdzekļi. Attiecīgā gadījumā minētie instrumenti ietver īpašus izmeklēšanas instrumentus, piemēram, tādus, ko izmanto organizētās noziedzības vai citu smagu noziegumu apkarošanā.

14. pants

To personu aizsardzība, kuras ziņo par noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi vai palīdz to izmeklēšanā

Neskarot Direktīvu (ES) 2019/1937, dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka ikvienai personai, kura ziņo par šīs direktīvas 3. un 4. pantā minētiem noziedzīgiem nodarījumiem, sniedz pierādījumus vai citādi sadarbojas ar kompetentajām iestādēm kriminālprocesa kontekstā saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir piekļuve atbalsta un palīdzības pasākumiem.

15. pants

Informācijas publicēšana sabiedrības interesēs un tiesu iestāžu pieejamība attiecīgajai sabiedrības daļai

Dalībvalstis nodrošina, ka personām, kuras skar vai var skart šīs direktīvas 3. un 4. pantā minētie noziedzīgie nodarījumi, personām, kuras ir pietiekami ieinteresētas vai kuru tiesības ir aizskartas, kā arī nevalstiskajām organizācijām, kas veicina vides aizsardzību un atbilst valsts tiesību aktu prasībām, ir pienācīgas procesuālās tiesības tiesvedībā par minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, ja attiecīgās sabiedrības daļas procesuālās tiesības dalībvalstī pastāv tiesvedībā par citiem noziedzīgiem nodarījumiem, piemēram, kā civilprasītājām. Šādos gadījumos dalībvalstis saskaņā ar saviem tiesību aktiem turklāt nodrošina, ka attiecīgajai sabiedrības daļai sniedz informāciju par tiesvedības virzību, ja to dara arī tiesvedībā par citiem noziedzīgiem nodarījumiem.

16. pants

Prevencija

Dalībvalstis īsteno pienācīgus pasākumus, piemēram, informēšanas un izpratnes veicināšanas kampaņas, kas ir vērstas uz attiecīgajām publiskā un privātā sektora ieinteresētajām personām, kā arī pētniecības un izglītības programmas, kuru mērķis ir samazināt noziedzīgu nodarījumu pret vidi skaitu un noziedzības pret vidi risku. Attiecīgā gadījumā dalībvalstis rīkojas sadarbībā ar šādām ieinteresētajām personām.

17. pants

Resursi

Dalībvalstis nodrošina, ka valsts iestādēm, kas atklāj, izmeklē noziedzīgus nodarījumus pret vidi, veic kriminālvajāšanu vai tos iztiesā, ir pietiekams skaits kvalificētu darbinieku un pietiekami finanšu, tehniskie un tehnoloģiskie resursi, kas vajadzīgi, lai tās varētu efektīvi pildīt savas funkcijas, kuras saistītas ar šīs direktīvas īstenošanu. Dalībvalstis, ņemot vērā savas konstitucionālās tradīcijas un tiesību sistēmu struktūru, kā arī citus valstij specifiskos apstākļus, izvērtē nepieciešamību saskaņā ar valsts tiesību aktiem paaugstināt minēto iestāžu specializācijas līmeni noziedzīgu nodarījumu pret vidi jomā.

⁽⁴²⁾ Padomes Pamatlēmums 2009/948/TI (2009. gada 30. novembris) par jurisdikcijas īstenošanas konfliktu novēršanu un atrisināšanu kriminālprocesā (OV L 328, 15.12.2009., 42. lpp.).

18. pants

Apmācība

Neskarot tiesu neatkarību un atšķirības tiesu iestāžu organizācijā Savienībā, dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka kriminālprocesos un izmeklēšanā iesaistītajiem tiesnešiem, prokuroriem, policijas un tiesu iestāžu darbiniekiem un kompetento iestāžu darbiniekiem šīs direktīvas mērķu aspektā regulāri tiek nodrošināta specializēta apmācība, kas atbilst šādu tiesnešu, prokuroru, policijas un tiesu iestāžu darbinieku un kompetento iestāžu darbinieku funkcijām.

19. pants

Koordinācija un sadarbība starp kompetentajām iestādēm dalībvalstī

Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai izveidotu pienācīgus mehānismus stratēģiska un operacionāla līmeņa koordinācijai un sadarbībai starp visām to kompetentajām iestādēm, kuras iesaistītas noziedzīgu nodarījumu pret vidi prevencijā un apkarošanā. Šādi mehānismi ir vērsti vismaz uz šādu mērķu īstenošanu:

- a) nodrošināt kopīgas prioritātes un izpratni par saikni starp krimināltiesisko un administratīvo izpildes panākšanu;
- b) veikt informācijas apmaiņu stratēģiskiem un operacionāliem nolūkiem, ievērojot piemērojamajos Savienības un valsts tiesību aktos paredzētos ierobežojumus;
- c) īstenot apspriešanos atsevišķās izmeklēšanās, ievērojot piemērojamajos Savienības un valsts tiesību aktos paredzētos ierobežojumus;
- d) apmainīties ar paraugpraksi;
- e) sniegt atbalstu Eiropas praktizējošo speciālistu tīkliem, kas nodarbojas ar jautājumiem, kuri ir relevanti noziedzīgu nodarījumu pret vidi un ar tiem saistītu pārkāpumu apkarošanai.

Pirmajā daļā minētie mehānismi var tikt organizēti kā specializētas koordinācijas struktūras, saprašanās memorandi starp kompetentajām iestādēm, valsts izpildes panākšanas tīkli un kopīgi apmācības pasākumi.

20. pants

Sadarbība starp dalībvalstīm un Komisiju, kā arī Savienības struktūrām, birojiem un aģentūrām

Ja pastāv aizdomas, ka noziedzīgiem nodarījumiem pret vidi ir pārrobežu raksturs, dalībvalstu kompetentās iestādes apsver iespēju ar šiem nodarījumiem saistīto informāciju nodot attiecīgajām kompetentajām struktūrām.

Neskarot noteikumus par pārrobežu sadarbību un savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās, dalībvalstis, *Eurojust*, *Eiropols*, Eiropas Prokuratūra, Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai un Komisija savu kompetenču robežās savstarpēji sadarbojas 3. un 4. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu apkarošanā. Šajā nolūkā *Eurojust* attiecīgā gadījumā sniedz tehnisko un operacionālo palīdzību, kas valstu kompetentajām iestādēm nepieciešama, lai veicinātu to veiktās izmeklēšanas koordinēšanu. Attiecīgā gadījumā Komisija var sniegt palīdzību.

21. pants

Nacionālā stratēģija

1. Līdz 2027. gada 21. maijam dalībvalstis izstrādā un publicē nacionālo vides jomas noziedzības apkarošanas stratēģiju.

Dalībvalstis veic pasākumus, lai savu nacionālo stratēģiju īstenotu bez liekas kavēšanās. Minētajā nacionālajā stratēģijā pievēršas vismaz šādiem jautājumiem:

- a) valsts rīcībpolitikas mērķi un prioritātes noziedzīgu nodarījumu pret vidi jomā, tostarp pārrobežu lietās, un kārtība, kādā regulāri izvērtē, vai tie tiek sasniegti;

- b) visu to kompetento iestāžu lomas un pienākumi, kas iesaistītas pret vidi pastrādātu noziedzīgu nodarījumu apkarošanā, tostarp attiecībā uz koordināciju un sadarbību starp valsts kompetentajām iestādēm, kā arī ar kompetentajām Savienības struktūrām un attiecībā uz palīdzības sniegšanu Eiropas tīkliem, kuri strādā ar jautājumiem, kas tieši attiecas uz minēto noziedzīgo nodarījumu apkarošanu, tostarp pārrobežu lietās;
- c) tas, kā tiks atbalstīta tiesībsardzības speciālistu specializācija, noziedzības pret vidi apkarošanai piešķirto resursu aplēse un nākotnes vajadzību izvērtējums šajā aspektā.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka nacionālo stratēģiju regulāri, ne retāk kā ik piecus gadus pārskata un atjaunina, izmantojot uz riska analīzi balstītu pieeju, lai ņemtu vērā relevantas norises un tendences un saistītos draudus, kas attiecas uz noziedzību pret vidi.

22. pants

Statistikas dati

1. Dalībvalstis nodrošina, ka ir ieviesta sistēma, ar ko reģistrē, ģenerē un sniedz anonimizētus statistikas datus par ziņošanas, izmeklēšanas un tiesvedības stadijām attiecībā uz 3. un 4. pantā minētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, lai uzraudzītu savu pasākumu iedarbīgumu noziedzīgu nodarījumu pret vidi apkarošanā.
2. Šā panta 1. punktā minētajos statistikas datus ietver vismaz šādus jau pastāvošus datus:
- a) tādu noziedzīgu nodarījumu skaits, kurus dalībvalstis reģistrējušas un iztiesājušas;
- b) noraidīto tiesas lietu skaits, tostarp tādas, kas noraidītas sakarā ar attiecīgā noziedzīgā nodarījuma noilguma termiņa beigām;
- c) to fizisko personu skaits:
- i) pret kurām tiek veikta kriminālvajāšana;
- ii) kuras ir notiesātas;
- d) to juridisko personu skaits:
- i) pret kurām tiek veikta kriminālvajāšana;
- ii) kuras ir notiesātas;
- e) piemēroto sodu veidi un līmeņi.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka vismaz ik trīs gadus tiek publicēts konsolidēts statistikas datu pārskats.
4. Dalībvalstis šā panta 2. punktā minētos statistikas datus katru gadu nosūta Komisijai 23. pantā minētā standarta formātā.
5. Komisija vismaz ik trīs gadus publicē ziņojumu, kura pamatā ir dalībvalstu nosūtītie statistikas dati. Ziņojumu pirmo reizi publicē trīs gadus pēc 23. pantā minētā standarta formāta noteikšanas.

23. pants

Īstenošanas pilnvaras

1. Līdz 2027. gada 21. maijam Komisija ar īstenošanas aktiem nosaka 22. panta 4. punktā minēto viegli piekļūstamu un salīdzināmu standarta formātu statistikas datu nosūtīšanai. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 24. panta 2. punktā.
2. Statistikas datu nosūtīšanas standarta formāts ietver šādus elementus:
- a) noziedzīgu nodarījumu pret vidi klasifikācija;

b) vienību skaitīšana;

c) ziņošanas formāts.

Nodrošina vienotu izpratni par pirmajā daļā minētajiem elementiem.

24. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.
3. Ja komiteja atzinumu nesniedz, Komisija īstenošanas akta projektu nepieņem un tiek piemērota Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. panta 4. punkta trešā daļa.

25. pants

Izvērtēšana, ziņošana un pārskatīšana

1. Līdz 2028. gada 21. maijam Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kurā izvērtē, kādā mērā dalībvalstis ir veikušas pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis Komisijai dara zināmu visu informāciju, kas vajadzīga minētā ziņojuma sagatavošanai.
2. Līdz 2031. gada 21. maijam Komisija izvērtē šīs direktīvas ietekmi, izskatot, vai ir nepieciešams atjaunināt 3. un 4. pantā minēto noziedzīgo nodarījumu pret vidi sarakstu, un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei. Dalībvalstis sniedz Komisijai informāciju, kas vajadzīga minētā ziņojuma sagatavošanai, tostarp kopsavilkumu par šīs direktīvas īstenošanu un darbībām, kuras veiktas saskaņā ar 16. līdz 21. pantu, un statistikas datus, īpašu uzmanību pievēršot pārrobežu sadarbībai. Vajadzības gadījumā minētajam ziņojumam pievieno leģislatīvā akta priekšlikumu.
3. Komisija regulāri izsver, vai ir nepieciešams grozīt noziedzīgos nodarījumus, uz kuriem attiecas 3. panta 2. punkts.

26. pants

Direktīvas 2008/99/EK aizstāšana

Neskarot dalībvalstu saistības attiecībā uz termiņu, kādā Direktīva 2008/99/EK jātransponē valsts tiesību aktos, šī direktīva attiecībā uz dalībvalstīm, kurām tā ir saistoša, aizstāj Direktīvu 2008/99/EK. Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām šī direktīva ir saistoša, atsaucies uz Direktīvu 2008/99/EK uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu. Dalībvalstīm, kurām šī direktīva nav saistoša, Direktīva 2008/99/EK joprojām ir saistoša.

27. pants

Direktīvas 2009/123/EK aizstāšana

Direktīvu 2009/123/EK aizstāj attiecībā uz dalībvalstīm, kurām šī direktīva ir saistoša, neskarot minēto dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņu, kādā minētā direktīva jātransponē.

Attiecībā uz dalībvalstīm, kurām šī direktīva ir saistoša, atsaucies uz tiem Direktīvas 2005/35/EK noteikumiem, kas pievienoti vai aizstāti ar Direktīvu 2009/123/EK, uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu.

Dalībvalstīm, kurām šī direktīva nav saistoša, joprojām ir saistoša Direktīva 2005/35/EK, kas grozīta ar Direktīvu 2009/123/EK.

28. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, līdz 2026. gada 21. maijam. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

29. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

30. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Līgumiem.

Briselē, 2024. gada 11. aprīlī

Eiropas Parlamenta vārdā
priekšsēdētāja
R. METSOLA

– Padomes vārdā –
priekšsēdētāja
H. LAHBIB